

www.turkishstudies.net/religion

Turkish Studies - Comparative Religious Studies

eISSN: 2667-5544

Research Article / Araştırma Makalesi

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

An Analysis of the Extraordinary Elements and Human Challenges in the Story of Mary (Maryam)

Hiz. Meryem Kıssasında Dikkat Çeken Hârikulâde Unsurlar ve Beşerî Zorlukların Analizi

Zeynep Demiryorgan*

Abstract: In the Qur'an, narratives concerning past communities and prophets are not merely accounts of historical events; rather, they serve as significant pedagogical tools conveying religious, moral, and educational messages at both individual and societal levels. Among these narratives, the story of Mary (Maryam) occupies a distinctive place due to its combination of extraordinary events and profound human dimensions. In the Qur'an, Mary is portrayed as a figure of virtue and piety, distinguished by her chastity, submission, and divine selection. Her significance is underscored by a series of remarkable events, including the provision of sustenance through divine intervention, the announcement of her child through an angelic vision, and the birth of Jesus ('Isa) without the influence of a father. These elements constitute the miraculous aspects of her narrative. Concurrently, the portrayal of profound human sentiments such as fear, loneliness, anxiety, embarrassment, helplessness, and trust in God (tawakkul) metamorphoses Mary from an idealised and unattainable archetype into an authentic exemplar worthy of emulation. The present study aims to provide a multidimensional analysis of the relationship between the extraordinary qualities and human aspects emphasised in the narrative of Mary. Conducted within the framework of qualitative research, the study employs a phenomenological approach and document analysis. A thematic and interpretive analysis of relevant Qur'anic verses was conducted, with reference to both classical and modern exegetical literature. The findings indicate that emphasising the human dimensions of prophets and distinguished servants of God can prevent exaggerated glorification and deification. In addition, this approach offers a more realistic, effective, and exemplary form of guidance for humanity. Moreover, the integration of extraordinary elements with human responses demonstrates that Qur'anic narratives should not be interpreted solely as accounts of miraculous events; rather, they should be examined from a dual perspective that considers both their extraordinary and their human dimensions.

Keywords: Exegesis, Narrative, Mary (Maryam), Extraordinary, Human

Öz: Kur'an-ı Kerim'de geçmiş ümmetlere ve peygamberlere ilişkin kıssalar, yalnızca tarihsel olayları aktaran anlatılar olmayıp, aynı zamanda bireysel ve toplumsal düzlemde dinî, ahlâkî ve eğitsel mesajlar taşıyan önemli öğretim unsurlarıdır. Bu kıssalar arasında Hiz. Meryem kıssası, içerdiği hârikulâde olaylar ile derin insanî boyutları bir arada sunması bakımından dikkat çekici bir yere sahiptir. Kur'an'da iffeti, teslimiyeti ve seçilmişliği ile öne çıkan Hiz. Meryem'in hesapsız rızıklanması, melek tarafından ilahî bir görev için

* Asst. Prof. Dr., Bayburt University, Faculty of Theology, Deptment of Basic Islamic Sciences, Tafsir Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, Tefsir Ana Bilim Dalı
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0674-0790>
zdemiryorgan@bayburt.edu.tr

Cite as/ Atıf: Demiryorgan, Z. (2026). An analysis of the extraordinary elements and human challenges in the story of Mary (Maryam) / Hiz. Meryem kıssasında dikkat çeken hârikulâde unsurlar ve beşerî zorlukların analizi. *Turkish Studies-Comparative Religious Studies*, 21(3), 4437-4476. Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.95408>

Received/Geliş: 14 July/ Temmuz 2026

Accepted/Kabul: 20 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 25 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

müjdelenmesi, babasız şekilde Hz. İsa'yı dünyaya getirmesi, kıssanın olağanüstü yönlerini oluşturmaktadır. Bununla birlikte anlatıda, korku, yalnızlık, kaygı, mahcubiyet, çaresizlik ve tevekkül gibi insana özgü duyguların belirgin biçimde işlenmesi, Hz. Meryem'i idealize edilmiş ve ulaşılmaz bir şahsiyet olmaktan çıkararak, insanlara örnek teşkil eden sahîh bir model hâline getirmektedir. Bu çalışmada, Hz. Meryem kıssasında öne çıkan olağanüstü nitelikler ile insanî yönler arasındaki ilişkinin çok boyutlu biçimde analiz edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde fenomenolojik yaklaşım ve doküman analizi esas alınarak yürütülmüş; konuya ilişkin Kur'an ayetleri klasik ve modern tefsir literatürü ışığında tematik ve yorumlayıcı analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, peygamberlerin ve seçkin kulların beşerî yönlerinin vurgulanmasının, onları aşırı yüceltici ve tanrılaştırıcı yaklaşımlardan uzaklaştırdığını, aynı zamanda insanlara daha gerçekçi, etkili ve örnek alınabilir bir rehberlik sunduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca olağanüstü unsurlarla insanî tepkilerin bir arada işlenmesi Kur'an kıssalarına sadece olağanüstü anlatılar olarak değil iki yönlü bakış açısıyla yaklaşılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kıssa, Hz. Meryem, Hârikulâde, Beşerî.

Structured Abstract:

The present study aims to analyse the interaction between divine chosenness and human experience by focusing on the narrative of Mary (Maryam) in the Qur'an. The primary objective of the present study is to demonstrate that Qur'anic narratives do not merely convey miraculous events; rather, they construct a multilayered discourse in which supernatural phenomena and human emotional realities are meaningfully and pedagogically intertwined. The study was designed based on a qualitative research methodology and conducted within the framework of the phenomenological approach. Phenomenology is the philosophical and scientific study of the nature of experience and the meaning attributed to it by the individual. In this context, the study analyses, through the example of Mary, how extraordinary events are experienced at the individual level, as well as how emotional responses, human reactions, and natural human reflexes emerge in the face of such experiences. Accordingly, the phenomenological approach furnished an analytical framework for interpreting the ways in which experiences narrated in classical exegetical texts are understood and meaningfully constructed. The present study employed document analysis as the data collection method. The dataset of the study consists of Qur'anic verses related to the subject, classical and modern exegetical interpretations of these verses, as well as relevant academic books and scholarly articles. In this respect, the study constitutes a text-based analytical inquiry grounded in written sources.

The study commences with an examination of Mary's formative years, with a particular focus on her commitment to the sanctuary from a young age. This formative experience is interpreted as a decisive moment that shaped both her spiritual development and her social condition. Mary's upbringing, characterised by its relative isolation and detachment from conventional familial and societal structures, can be viewed as a dual process. On the one hand, it serves to accentuate her human vulnerability and existential solitude. On the other hand, it functions as a preparatory stage for her eventual divine selection. Consequently, her early life is conceptualised as a liminal phase, in which human fragility and divine intentionality are intricately intertwined.

The study goes on to explore the episode of Mary's miraculous provision within the sanctuary, an event that underscores the extraordinary dimension of her life. The reaction of Zechariah (Zakariyya), who expresses astonishment upon witnessing provisions that appear to emerge from no discernible worldly source, is of particular analytical significance. His subsequent supplication, which culminates in the divine announcement of the birth of John the Baptist (Yahyā), is interpreted as an instance where human wonder and faith converge, ultimately eliciting a divine response. This narrative layer demonstrates that the Qur'an not only emphasises divine omnipotence but also foregrounds the emotional and cognitive responses of its chosen individuals.

The central focus of the study is the analysis of Mary's conception and birth of Jesus (ʿĪsā) without a father, an event explicitly framed in the Qur'an as a manifestation of divine power that transcends natural laws. Whilst certain interpretive traditions have sought to naturalise this occurrence, the Qur'anic discourse itself highlights the event's miraculous character through the depiction of Mary's own bewilderment and inquiry into how such an occurrence could transpire in the absence of any human agency. It is important to note that the study demonstrates that this extraordinary event is accompanied by intensely human reactions. Mary's withdrawal to a remote location, her fear of social condemnation, her emotional distress, and even her expressed wish to be forgotten all serve to reinforce her human identity. It is evident that the elements under consideration demonstrate that the concept of divine election does not serve to negate human emotional capacity. On the contrary, it is posited that said capacity is situated within a broader framework of trial and spiritual growth.

Furthermore, the study examines the postnatal phase, during which Mary receives divine consolation through the provision of water and dates, as well as reassurance intended to alleviate her distress. This intervention is interpreted not merely as a form of physical support, but as a holistic expression of divine care encompassing both bodily sustenance and psychological relief. The address directed to Mary during this moment underscores the Qur'an's attentiveness to the emotional and existential state of the individual, thereby reinforcing the integrative nature of its narrative style.

In light of these analyses, the study posits that the Qur'an presents its chosen figures not as abstract, idealized, or superhuman entities, but as historically and existentially grounded individuals who experience a full spectrum of human emotions, including fear, sorrow, hesitation, hope, and submission. This representational strategy serves to enhance the didactic and ethical efficacy of the narratives by rendering them

more accessible and relatable to the audience. Consequently, these figures function not only as recipients of divine favour but also as models of human resilience, faith, and moral integrity.

The findings further suggest that the simultaneous presentation of the miraculous and the human serves a deliberate rhetorical and pedagogical purpose. The Qur'anic narrative has been observed to integrate extraordinary events with recognizable human experiences, and it has been suggested that this invites readers to engage both cognitively and emotionally with its message. This dual engagement has been shown to engender a more profound level of reflection and internalisation, thereby allowing the narratives to transcend their historical context and assume enduring relevance.

In conclusion, an analysis of Mary's narrative demonstrates that the Qur'anic approach to storytelling is inherently holistic, combining theological depth with psychological realism. The juxtaposition of divine intervention and human experience serves to reinforce the authenticity and plausibility of the narrative, while concurrently strengthening its exemplary function. It is therefore argued that Qur'anic narratives should be understood as complex, multi-layered texts that address the existential realities of human beings while simultaneously conveying profound theological truths. This integrative framework serves to enhance the capacity of the Qur'an to function as both a spiritual guide and a moral compass for its audience.

Keywords: Exegesis, Narrative, Mary (Maryam), Extraordinary, Human.

ملخص منظم:

تهدف هذه الدراسة إلى تحليل التفاعل بين الاختيار الإلهي والتجربة الإنسانية من خلال التركيز على قصة مريم في القرآن الكريم. ويتمثل الهدف الرئيسي لهذه الدراسة في إثبات أن القصص القرآنية لا تقتصر على سرد الأحداث المعجزة فحسب بل إنها تبني خطاباً متعدد المستويات تتشابه فيه الظواهر الخارقة للطبيعة والحقائق العاطفية البشرية بشكل هادف وتربوي. صُممت الدراسة استناداً إلى منهجية البحث النوعي وأجريت في إطار النهج الظاهري. والظواهرية هي الدراسة الفلسفية والعلمية لطبيعة التجربة والمعنى الذي يضيفه عليها الفرد. وفي هذا السياق، تحلل الدراسة، من خلال مثال مريم، كيفية اختبار الأحداث الاستثنائية على المستوى الفردي، وكذلك كيفية ظهور الاستجابات العاطفية وردود الفعل البشرية والانعكاسات البشرية الطبيعية في مواجهة مثل هذه التجارب. وبناءً على ذلك، وفر النهج الظاهري إطاراً تحليلياً لتفسير الطرق التي تُفهم بها التجارب المروية في النصوص التفسيرية الكلاسيكية وثُبِنَ معانيها. واستخدمت الدراسة الحالية تحليل الوثائق كطريقة لجمع البيانات. وتتألف مجموعة بيانات الدراسة من آيات قرآنية ذات صلة بالموضوع، وتفسيرات تفسيرية كلاسيكية وحديثة لهذه الآيات، بالإضافة إلى الكتب الأكاديمية والمقالات العلمية ذات الصلة. وفي هذا الصدد، تشكل الدراسة بحثاً تحليلياً قائماً على النصوص ومستنداً إلى المصادر المكتوبة.

تبدأ الدراسة بفحص السنوات التكوينية لمريم، مع التركيز بشكل خاص على تفانيها في خدمة المعبد منذ صغرها. وتُفسَّر هذه التجربة التكوينية على أنها لحظة حاسمة شكَّلت كلاً من نموها الروحي ووضعها الاجتماعي. ويمكن النظر إلى تربية مريم التي اتسمت بالعزلة النسبية والانفصال عن الهياكل الأسرية والمجتمعية التقليدية، على أنها عملية مزدوجة. فمن ناحية، تبرز هذه التربية هشاشتها البشرية ووحدتها الوجودية؛ ومن ناحية أخرى، تعمل كمرحلة تمهيدية لاختيارها الإلهي في نهاية المطاف. وبالتالي يُنظر إلى حياتها المبكرة على أنها مرحلة انتقالية، تتشابه فيها الهشاشة البشرية والإرادة الإلهية بشكل معقد.

وتستمر الدراسة في استكشاف حادثة الإعاشة المعجزة لمريم داخل الهيكل، وهو حدث يؤكد البعد الاستثنائي لحياتها، وتكتسي ردة فعل زكريا (زكريا)، الذي يعبر عن دهشته عند مشاهدة الإعاشة التي تبدو وكأنها تنبثق من مصدر دنيوي غير محدد أهمية تحليلية خاصة. ويُفسَّر دعاءه اللاحق، الذي يبلغ ذروته بالإعلان الإلهي عن ولادة يحيى (يوحنا المعمدان)، على أنه مثال يتلاقى فيه العجب البشري والإيمان، مما يستدعي في النهاية استجابة إلهية. وتُظهر هذه الطبقة السردية أن القرآن لا يكتفي بالتأكيد على القدرة الإلهية المطلقة فحسب، بل يسلط الضوء أيضاً على الاستجابات العاطفية والمعرفية للأفراد المختارين.

دون أب، وهو حدث يُصوَّر صراحةً في (Īsā) وينصب التركيز الرئيسي للدراسة على تحليل حمل مريم وولادة عيسى القرآن الكريم على أنه مظهر من مظاهر القوة الإلهية التي تتجاوز قوانين الطبيعة. وفي حين سعت بعض التقاليد التفسيرية إلى إضفاء الطابع الطبيعي على هذا الحدث، فإن الخطاب القرآني نفسه يسلط الضوء على الطابع المعجزي للحدث من خلال تصوير حيرة مريم نفسها واستفسارها عن كيفية حدوث مثل هذا الأمر في غياب أي تدخل بشري. ومن المهم ملاحظة أن الدراسة تُبَيِّن أن هذا الحدث الاستثنائي مصحوب بردود فعل إنسانية شديدة. إن انسحاب مريم إلى مكان نائي، وخوفها من الإدانة الاجتماعية، وضيقها العاطفي، وحتى رغبتها المعلنة في أن تُنسى، كلها عوامل تعزز هويتها الإنسانية. ومن الواضح أن العناصر قيد النظر تثبت أن مفهوم الاختيار الإلهي لا ينفي القدرة العاطفية البشرية. بل على العكس، يُفترض أن هذه القدرة تقع ضمن إطار أوسع من الاختيار والنمو الروحي.

علاوة على ذلك، تتناول الدراسة المرحلة التي تلت الولادة، والتي تلقت فيها مريم العزاء الإلهي من خلال تزويدها بالماء والتمور، فضلاً عن الطمأنينة التي تهدف إلى التخفيف من معاناتها. ولا يُفسر هذا التدخل كمجرد شكل من أشكال الدعم المادي فحسب، بل كتعبير شامل عن الرعاية الإلهية التي تشمل كلاً من القوت الجسدي والراحة النفسية. ويؤكد الخطاب الموجه إلى مريم خلال هذه اللحظة اهتمام القرآن بالحالة العاطفية والوجودية للفرد، مما يعزز الطبيعة التكاملية لأسلوبه السردي.

في ضوء هذه التحليلات، تفترض الدراسة أن القرآن الكريم لا يُقدّم الشخصيات التي اختارها ككيانات مجردة أو مثالية أو خارقة للطبيعة، بل كأفراد راسخين تاريخياً ووجودياً يمرون بمجموعة كاملة من المشاعر الإنسانية، بما في ذلك الخوف والحزن والتردد والأمل والخضوع. وتستخدم هذه الاستراتيجية التمثيلية لتعزيز الفعالية التعليمية والأخلاقية للروايات من خلال جعلها أكثر سهولة في الفهم وأقرب إلى الجمهور. وبالتالي، فإن هذه الشخصيات لا تعمل فقط كمتلقين للنعمة الإلهية، بل أيضاً كنماذج للصمود البشري والإيمان والنزاهة الأخلاقية.

وتشير النتائج أيضاً إلى أن العرض المتزامن للمعجزات والجانب الإنساني يخدم غرضاً بلاغياً وتربوياً متعمداً. وقد لوحظ أن السرد القرآني يدمج الأحداث غير العادية مع التجارب البشرية المألوفة، وقد أشير إلى أن هذا يدعو القراء إلى التفاعل مع رسالته على الصعيدين المعرفي والعاطفي. وقد ثبت أن هذا التفاعل المزدوج يولد مستوى أعمق من التأمل والاستيعاب الداخلي، مما يسمح للروايات بتجاوز سياقها التاريخي واكتساب أهمية دائمة.

في الختام، يُظهر تحليل قصة مريم أن النهج القرآني في سرد القصص هو نهج شامل بطبيعته، يجمع بين العمق اللاهوتي والواقعية النفسية. ويُعد التجاور بين التدخل الإلهي والتجربة البشرية عاملاً يعزز مصداقية القصة ومصداقيتها، مع تعزيز وظيفتها النموذجية في الوقت نفسه. ولذلك، يُقال إن الروايات القرآنية ينبغي فهمها على أنها نصوص معقدة ومتعددة الطبقات تتناول الحقائق الوجودية للبشر، بينما تنقل في الوقت نفسه حقائق لاهوتية عميقة. ويُعمل هذا الإطار التكاملي على تعزيز قدرة القرآن على العمل كمرشد روحي وبوصلة أخلاقية لجمهوره.

الكلمات المفتاحية: التفسير، السرد، مريم، غير عادي، إنساني.

Résumé Structuré:

La présente étude vise à analyser l'interaction entre l'élection divine et l'expérience humaine en se concentrant sur le récit de Marie (Maryam) dans le Coran. L'objectif principal de cette étude est de démontrer que les récits coraniques ne se contentent pas de relater des événements miraculeux ; ils construisent au contraire un discours à plusieurs niveaux dans lequel les phénomènes surnaturels et les réalités émotionnelles humaines s'entremêlent de manière significative et pédagogique. L'étude a été conçue selon une méthodologie de recherche qualitative et menée dans le cadre de l'approche phénoménologique. La phénoménologie est l'étude philosophique et scientifique de la nature de l'expérience et du sens que l'individu lui attribue. Dans ce contexte, l'étude analyse, à travers l'exemple de Marie, comment des événements extraordinaires sont vécus au niveau individuel, ainsi que la manière dont les réponses émotionnelles, les réactions humaines et les réflexes humains naturels se manifestent face à de telles expériences. En conséquence, l'approche phénoménologique a fourni un cadre analytique permettant d'interpréter la manière dont les expériences relatées dans les textes exégétiques classiques sont comprises et construites de manière significative. La présente étude a eu recours à l'analyse documentaire comme méthode de collecte de données. L'ensemble des données de l'étude se compose de versets coraniques liés au sujet, d'interprétations exégétiques classiques et modernes de ces versets, ainsi que d'ouvrages universitaires et d'articles scientifiques pertinents. À cet égard, l'étude constitue une enquête analytique fondée sur des textes et s'appuyant sur des sources écrites.

L'étude commence par un examen des années de formation de Marie, en mettant particulièrement l'accent sur son engagement envers le sanctuaire dès son plus jeune âge. Cette expérience formatrice est interprétée comme un moment décisif qui a façonné à la fois son développement spirituel et sa condition sociale. L'éducation de Marie, caractérisée par un relatif isolement et un détachement vis-à-vis des structures familiales et sociétales conventionnelles, peut être considérée comme un double processus. D'une part, elle sert à accentuer sa vulnérabilité humaine et sa solitude existentielle. D'autre part, elle fait office d'étape préparatoire à son élection divine ultérieure. Par conséquent, ses premières années sont conceptualisées comme une phase liminale, dans laquelle la fragilité humaine et l'intentionnalité divine sont intimement entremêlées.

L'étude explore ensuite l'épisode de la provision miraculeuse de Marie au sein du sanctuaire, un événement qui souligne la dimension extraordinaire de sa vie. La réaction de Zacharie (Zakariyya), qui exprime son étonnement en étant témoin de provisions semblant provenir d'aucune source terrestre discernable, revêt une importance analytique particulière. Sa supplication qui s'ensuit, et qui culmine avec l'annonce divine de

la naissance de Jean-Baptiste (Yaḥyā), est interprétée comme un exemple où l'émerveillement humain et la foi convergent, suscitant finalement une réponse divine. Cette dimension narrative démontre que le Coran met non seulement l'accent sur la toute-puissance divine, mais met également en avant les réactions émotionnelles et cognitives des individus qu'il a choisis.

Le thème central de cette étude est l'analyse de la conception et de la naissance de Jésus (ʿĪsā) par Marie sans père, un événement explicitement présenté dans le Coran comme une manifestation de la puissance divine qui transcende les lois naturelles. Alors que certaines traditions interprétatives ont cherché à naturaliser ce phénomène, le discours coranique lui-même met en évidence le caractère miraculeux de l'événement à travers la description de la perplexité de Marie et de son interrogement sur la manière dont un tel événement pouvait se produire en l'absence de toute intervention humaine. Il est important de noter que cette étude démontre que cet événement extraordinaire s'accompagne de réactions profondément humaines. Le repli de Marie dans un lieu isolé, sa crainte de la condamnation sociale, sa détresse émotionnelle, et même son souhait exprimé d'être oubliée, contribuent tous à renforcer son identité humaine. Il est évident que les éléments examinés démontrent que le concept d'élection divine ne sert pas à nier la capacité émotionnelle humaine. Au contraire, il est avancé que cette capacité s'inscrit dans un cadre plus large d'épreuve et de croissance spirituelle.

En outre, l'étude examine la phase postnatale, au cours de laquelle Marie reçoit une consolation divine sous la forme d'eau et de dattes, ainsi que des paroles rassurantes destinées à apaiser sa détresse. Cette intervention est interprétée non seulement comme une forme de soutien physique, mais aussi comme une expression holistique de la sollicitude divine englobant à la fois la subsistance corporelle et le réconfort psychologique. La parole adressée à Marie à ce moment-là souligne l'attention que porte le Coran à l'état émotionnel et existentiel de l'individu, renforçant ainsi la nature intégrative de son style narratif.

À la lumière de ces analyses, l'étude postule que le Coran présente ses personnages non pas comme des entités abstraites, idéalisées ou surhumaines, mais comme des individus ancrés dans l'histoire et l'existence qui éprouvent toute la gamme des émotions humaines, notamment la peur, la tristesse, l'hésitation, l'espoir et la soumission. Cette stratégie de représentation sert à renforcer l'efficacité didactique et éthique des récits en les rendant plus accessibles et plus proches du public. Par conséquent, ces personnages apparaissent non seulement comme les bénéficiaires de la faveur divine, mais aussi comme des modèles de résilience humaine, de foi et d'intégrité morale.

Les résultats suggèrent en outre que la présentation simultanée du miraculeux et de l'humain répond à un objectif rhétorique et pédagogique délibéré. On a observé que le récit coranique intègre des événements extraordinaires à des expériences humaines reconnaissables, et il a été suggéré que cela invite les lecteurs à s'engager à la fois cognitivement et émotionnellement avec son message. Il a été démontré que cette double implication engendre un niveau plus profond de réflexion et d'intériorisation, permettant ainsi aux récits de transcender leur contexte historique et d'acquérir une pertinence durable.

En conclusion, une analyse du récit de Marie démontre que l'approche coranique de la narration est intrinsèquement holistique, alliant profondeur théologique et réalisme psychologique. La juxtaposition de l'intervention divine et de l'expérience humaine sert à renforcer l'authenticité et la plausibilité du récit, tout en consolidant sa fonction exemplaire. On soutient donc que les récits coraniques doivent être compris comme des textes complexes et à plusieurs niveaux qui abordent les réalités existentielles des êtres humains tout en transmettant simultanément de profondes vérités théologiques. Ce cadre intégratif contribue à renforcer la capacité du Coran à servir à la fois de guide spirituel et de boussole morale pour son public.

Mots-clés : Exégèse, Récit, Marie (Maryam), Extraordinaire, Humain.

Resumen Estructurado:

El presente estudio tiene como objetivo analizar la interacción entre la elección divina y la experiencia humana, centrándose en la narrativa de María (Maryam) en el Corán. El objetivo principal de este estudio es demostrar que las narrativas coránicas no se limitan a relatar acontecimientos milagrosos, sino que construyen un discurso con múltiples capas en el que los fenómenos sobrenaturales y las realidades emocionales humanas

se entrelazan de forma significativa y pedagógica. El estudio se diseñó basándose en una metodología de investigación cualitativa y se llevó a cabo en el marco del enfoque fenomenológico. La fenomenología es el estudio filosófico y científico de la naturaleza de la experiencia y del significado que le atribuye el individuo. En este contexto, el estudio analiza, a través del ejemplo de María, cómo se viven los acontecimientos extraordinarios a nivel individual, así como la forma en que surgen las respuestas emocionales, las reacciones humanas y los reflejos humanos naturales ante tales experiencias. En consecuencia, el enfoque fenomenológico proporcionó un marco analítico para interpretar las formas en que se comprenden y se construyen de manera significativa las experiencias narradas en los textos exegéticos clásicos. El presente estudio empleó el análisis documental como método de recopilación de datos. El conjunto de datos del estudio está compuesto por versículos coránicos relacionados con el tema, interpretaciones exegéticas clásicas y modernas de dichos versículos, así como libros académicos y artículos científicos pertinentes. En este sentido, el estudio constituye una investigación analítica basada en textos y fundamentada en fuentes escritas.

El estudio comienza con un examen de los años de formación de María, prestando especial atención a su dedicación al santuario desde una edad temprana. Esta experiencia formativa se interpreta como un momento decisivo que determinó tanto su desarrollo espiritual como su condición social. La educación de María, caracterizada por su relativo aislamiento y distanciamiento de las estructuras familiares y sociales convencionales, puede considerarse un proceso dual. Por un lado, sirve para acentuar su vulnerabilidad humana y su soledad existencial. Por otro lado, funciona como una etapa preparatoria para su eventual elección divina. En consecuencia, su infancia se conceptualiza como una fase liminal, en la que la fragilidad humana y la intencionalidad divina se entrelazan de forma intrínseca.

El estudio continúa explorando el episodio del sustento milagroso de María en el santuario, un acontecimiento que subraya la dimensión extraordinaria de su vida. La reacción de Zacarías (Zakariyya), quien expresa su asombro al presenciar un sustento que parece surgir de ninguna fuente mundana discernible, reviste una especial importancia analítica. Su súplica posterior, que culmina en el anuncio divino del nacimiento de Juan el Bautista (Yaḥyā), se interpreta como un ejemplo en el que el asombro humano y la fe convergen, provocando en última instancia una respuesta divina. Esta capa narrativa demuestra que el Corán no solo hace hincapié en la omnipotencia divina, sino que también pone de relieve las respuestas emocionales y cognitivas de sus individuos elegidos.

El eje central del estudio es el análisis de la concepción y el nacimiento de Jesús (ʿĪsā) por parte de María sin padre, un acontecimiento que el Corán enmarca explícitamente como una manifestación del poder divino que trasciende las leyes naturales. Si bien ciertas tradiciones interpretativas han tratado de naturalizar este suceso, el propio discurso coránico destaca el carácter milagroso del mismo a través de la descripción del propio desconcierto de María y de su pregunta sobre cómo podría producirse tal acontecimiento sin intervención humana alguna. Es importante señalar que el estudio demuestra que este acontecimiento extraordinario va acompañado de reacciones intensamente humanas. El retiro de María a un lugar apartado, su temor a la condena social, su angustia emocional e incluso su deseo expreso de ser olvidada sirven para reforzar su identidad humana. Es evidente que los elementos analizados demuestran que el concepto de elección divina no sirve para negar la capacidad emocional humana. Por el contrario, se postula que dicha capacidad se inscribe en un marco más amplio de prueba y crecimiento espiritual.

Además, el estudio examina la fase posnatal, durante la cual María recibe consuelo divino a través del suministro de agua y dátiles, así como palabras de ánimo destinadas a aliviar su angustia. Esta intervención se interpreta no solo como una forma de apoyo físico, sino como una expresión holística del cuidado divino que abarca tanto el sustento corporal como el alivio psicológico. El mensaje dirigido a María en ese momento subraya la atención que presta el Corán al estado emocional y existencial del individuo, reforzando así la naturaleza integradora de su estilo narrativo.

A la luz de estos análisis, el estudio postula que el Corán presenta a sus figuras elegidas no como entidades abstractas, idealizadas o sobrehumanas, sino como individuos con una base histórica y existencial que experimentan todo el espectro de emociones humanas, incluyendo el miedo, la tristeza, la vacilación, la esperanza y la sumisión. Esta estrategia representativa sirve para potenciar la eficacia didáctica y ética de las narrativas, haciéndolas más accesibles y cercanas para el público. En consecuencia, estas figuras actúan no solo como destinatarias del favor divino, sino también como modelos de resiliencia humana, fe e integridad moral.

Los resultados sugieren además que la presentación simultánea de lo milagroso y lo humano responde a un propósito retórico y pedagógico deliberado. Se ha observado que la narrativa coránica integra acontecimientos extraordinarios con experiencias humanas reconocibles, y se ha sugerido que esto invita a los lectores a comprometerse tanto cognitiva como emocionalmente con su mensaje. Se ha demostrado que esta doble implicación genera un nivel más profundo de reflexión e interiorización, lo que permite que las narrativas trasciendan su contexto histórico y adquieran una relevancia duradera.

En conclusión, un análisis de la narrativa de María demuestra que el enfoque coránico de la narración es intrínsecamente holístico, ya que combina la profundidad teológica con el realismo psicológico. La yuxtaposición de la intervención divina y la experiencia humana sirve para reforzar la autenticidad y la verosimilitud de la narrativa, al tiempo que potencia su función ejemplar. Por lo tanto, se sostiene que las narrativas coránicas deben entenderse como textos complejos y de múltiples capas que abordan las realidades existenciales de los seres humanos al tiempo que transmiten profundas verdades teológicas. Este marco integrador sirve para potenciar la capacidad del Corán de funcionar tanto como guía espiritual como brújula moral para su público.

Palabras clave: Exégesis, Narrativa, María (Maryam), Extraordinario, Humano.

结构化摘要:

本研究旨在通过聚焦《古兰经》中关于玛利亚（玛丽亚姆）的叙事，分析“神圣拣选”与人类经验之间的互动关系。本研究的主要目标是证明：《古兰经》中的叙事不仅传达了奇迹事件，更构建了一种多层次的论述，其中超自然现象与人类情感现实以富有意义且具有教育意义的方式交织在一起。本研究基于定性研究方法设计，并在现象学方法的框架内进行。现象学是对体验的本质及其被个体赋予的意义所进行的哲学与科学研究。在此背景下，本研究以玛利亚为例，分析非凡事件在个体层面的体验方式，以及面对此类体验时，情感反应、人类反应和自然人类反射是如何产生的。因此，现象学方法为解读经典经注文本中所叙述的体验如何被理解并构建出意义，提供了一个分析框架。本研究采用文献分析作为数据收集方法。研究数据集包括与该主题相关的《古兰经》经文、对这些经文的古典与现代经注解，以及相关的学术专著和学术论文。就此而言，本研究是一项基于书面资料的文本分析性探究。

研究首先考察了玛利亚的成长岁月，特别关注她自幼对圣所的奉献。这一成长经历被解读为一个决定性时刻，既塑造了她的精神发展，也塑造了她的社会处境。玛利亚的成长经历以相对的孤立和脱离传统家庭及社会结构为特征，可被视为一个双重过程。一方面，这凸显了她作为人类的脆弱性和存在主义式的孤独；另一方面，这也为她最终被神选中奠定了基础。因此，她的早年生活被视为一个临界阶段，人类的脆弱与神的旨意在此紧密交织。

本研究进而探讨了玛利亚在圣所中获得神迹般供给的事件，这一事件凸显了她生命中非凡的一面。撒迦利亚（Zakariyya）的反应具有特别重要的分析意义——当他目睹这些似乎源自世间任何可辨识来源的供给时，表达了惊愕之情。他随后的祈求最终促成了关于施洗约翰（Yahyā）诞生的神圣宣告，这一事件被解读为人类的惊奇与信仰交汇的时刻，最终引来了神的回应。这一叙事层面表明，《古兰经》不仅强调神的全能，同时也突出了其所拣选之人的情感与认知反应。

本研究的核心在于分析玛利亚在没有父亲的情况下受孕并诞下耶稣（‘Īsā）这一事件，该事件在《古兰经》中被明确界定为超越自然法则的神圣力量的显现。尽管某些解释传统试图将这一事件自然化，但《古兰经》的叙述本身通过描绘玛利亚自身的困惑，以及她对“在没有任何人类介入的情况下，此类事件如何发生”的追问，突显了该事件的神迹性质。值得注意的是，本研究表明，这一非凡事件伴随着强烈的人性化反应。玛利亚退居偏僻之地、对社会谴责的恐惧、内心的痛苦，甚至她表达出的希望被人遗忘的愿望，都进一步强化了她作为人的身份。显然，上述要素表明，“神选”的概念并非为了否定人的情感能力。相反，研究认为这种能力被置于更广泛的考验与精神成长的框架之中。

此外,本研究还考察了产后阶段,在此期间,玛利亚通过获得水和椰枣以及旨在缓解其痛苦的安慰,得到了神的抚慰。这种干预不仅被解读为一种物质支持,更是神之关怀的整体体现,既涵盖了身体的滋养,也包含了心理的慰藉。此时对玛利亚的呼唤,凸显了《古兰经》对个体情感与存在状态的关注,从而强化了其叙事风格的整合性。

基于上述分析,本研究认为,《古兰经》所呈现的选定人物并非抽象、理想化或超凡脱俗的存在,而是植根于历史与存在现实的个体,他们体验着包括恐惧、悲伤、犹豫、希望和顺服在内的完整人类情感谱系。这种表现策略通过使叙事更易于受众理解并产生共鸣,从而增强了叙事的教化与伦理效力。因此,这些人物不仅作为受神恩宠的对象,同时也成为人类韧性、信仰和道德操守的典范。

研究结果进一步表明,同时呈现神迹与人性具有明确的修辞和教育目的。观察发现,《古兰经》的叙事将非凡事件与可识别的人类经历融为一体,有观点认为,这促使读者在认知和情感层面双重参与其信息传递。研究表明,这种双重参与能激发更深层次的反思与内化,从而使叙事超越其历史语境,具有持久的现实意义。

综上所述,对玛利亚叙事的分析表明,《古兰经》的叙事方式本质上是整体性的,将神学深度与心理现实主义相结合。神迹干预与人类经历的并置,既强化了叙事的真实性与合理性,同时也增强了其典范功能。因此,本文主张应将《古兰经》中的叙事理解为复杂、多层次的文本,它们既探讨人类的存在现实,又传达深刻的神学真理。这种综合性框架增强了《古兰经》作为受众精神指引和道德指南的能力。

关键词: 经注学、叙事、玛利亚(玛丽亚姆)、非凡、人性。

Структурированное Резюме:

Настоящее исследование направлено на анализ взаимодействия между божественным избранием и человеческим опытом на примере повествования о Марии (Мариам) в Коране. Основная цель данного исследования — продемонстрировать, что коранические повествования не просто передают чудесные события; напротив, они создают многослойный дискурс, в котором сверхъестественные явления и эмоциональные переживания человека значимо и поучительно переплетаются. Исследование было разработано на основе методологии качественного исследования и проведено в рамках феноменологического подхода. Феноменология представляет собой философское и научное изучение природы опыта и значения, придаваемого ему индивидуумом. В этом контексте в исследовании на примере Марии анализируется, как необычайные события переживаются на индивидуальном уровне, а также как возникают эмоциональные отклики, человеческие реакции и естественные человеческие рефлекс перед лицом таких переживаний. Соответственно, феноменологический подход обеспечил аналитическую основу для интерпретации способов, с помощью которых переживания, описанные в классических экзегетических текстах, понимаются и конструируются в смысловом плане. В настоящем исследовании в качестве метода сбора данных использовался анализ документов. Массив данных исследования состоит из стихов Корана, относящихся к данной теме, классических и современных экзегетических толкований этих стихов, а также соответствующих научных книг и статей. В этом отношении исследование представляет собой текстовое аналитическое исследование, основанное на письменных источниках.

Исследование начинается с рассмотрения формирующих лет Марии, с особым акцентом на её приверженности святилищу с юных лет. Этот формирующий опыт интерпретируется как решающий момент, определивший как её духовное развитие, так и её социальное положение. Воспитание Марии, характеризующееся относительной изоляцией и отстраненностью от традиционных семейных и общественных структур, можно рассматривать как двойственный процесс. С одной стороны, оно подчеркивает её человеческую уязвимость и экзистенциальное одиночество. С другой стороны, оно служит подготовительным этапом к её будущему избранию Богом. Следовательно, её ранние годы рассматриваются как переходный этап, в котором человеческая хрупкость и божественное промышл тесно переплетены.

Далее в исследовании рассматривается эпизод чудесного обеспечения Марии в святилище — событие, подчеркивающее необычайный характер её жизни. Особое аналитическое значение имеет реакция Захарии (Закарийя), выразившего изумление, став свидетелем появления пропитания, которое, по-видимому, не имело никакого видимого мирского источника. Его последующая молитва, кульминацией которой становится божественное возведение о рождении Иоанна Крестителя (Яхья), интерпретируется как пример слияния человеческого изумления и веры, в конечном итоге вызывающего божественный отклик. Этот сюжетный слой демонстрирует, что Коран не только подчеркивает божественное всемогущество, но и выдвигает на первый план эмоциональные и когнитивные реакции избранных им личностей.

Центральным предметом исследования является анализ зачатия Марией и рождения Иисуса (‘Īsā) без отца — события, которое в «Коране» явно представлено как проявление божественной силы, превосходящей законы природы. Хотя некоторые традиции толкования стремились объяснить это явление естественными причинами, сам коранический дискурс подчеркивает чудесный характер события через описание собственного недоумения Марии и её вопросов о том, как такое могло произойти без участия человека. Важно отметить, что данное исследование показывает: это необыкновенное событие сопровождается глубоко человеческими реакциями. Уход Марии в уединенное место, ее страх перед общественным осуждением, эмоциональное страдание и даже выраженное ею желание быть забытой — все это служит подтверждению ее человеческой сущности. Очевидно, что рассматриваемые элементы демонстрируют: концепция божественного избрания не служит для отрицания человеческой эмоциональной способности. Напротив, выдвигается предположение, что эта способность вписывается в более широкие рамки испытания и духовного роста.

Кроме того, в исследовании рассматривается период после родов, в ходе которого Мария получает божественное утешение в виде воды и фиников, а также слова поддержки, призванные облегчить её страдания. Это вмешательство интерпретируется не просто как форма физической поддержки, но как целостное проявление божественной заботы, охватывающее как телесное поддержание, так и психологическое облегчение. Обращение к Марии в этот момент подчеркивает внимание, уделяемое Кораном эмоциональному и экзистенциальному состоянию личности, тем самым усиливая интегративный характер его повествовательного стиля.

В свете этих анализов в исследовании выдвигается предположение, что Коран представляет своих избранных персонажей не как абстрактные, идеализированные или сверхчеловеческие сущности, а как исторически и экзистенциально обоснованных личностей, испытывающих весь спектр человеческих эмоций, включая страх, печаль, колебания, надежду и покорность. Эта стратегия представления служит для усиления дидактической и этической эффективности повествований, делая их более доступными и близкими аудитории. Следовательно, эти персонажи выступают не только как получатели божественной милости, но и как образцы человеческой стойкости, веры и нравственной целостности.

Полученные результаты также указывают на то, что одновременное представление чудесного и человеческого преследует осознанную риторическую и педагогическую цель. Было отмечено, что коранический нарратив объединяет необычайные события с узнаваемыми человеческими переживаниями, и высказано предположение, что это побуждает читателей вовлекаться в его послание как на когнитивном, так и на эмоциональном уровне. Доказано, что такое двойное вовлечение порождает более глубокий уровень размышлений и усвоения, что позволяет повествованиям выйти за пределы своего исторического контекста и обрести непреходящую актуальность.

В заключение анализ повествования о Марии демонстрирует, что подход Корана к повествованию по своей сути является целостным, сочетая теологическую глубину с психологическим реализмом. Сопоставление божественного вмешательства и человеческого опыта служит для укрепления аутентичности и правдоподобности повествования, одновременно усиливая его образцовую функцию. Поэтому утверждается, что коранические повествования следует понимать как сложные, многослойные тексты, которые затрагивают экзистенциальные реалии человеческого бытия и одновременно передают глубокие теологические истины. Эта интегративная концепция усиливает

способностью Корана выступать одновременно в качестве духовного руководства и нравственного компаса для своей аудитории.

Ключевые слова: экзегетика, повествование, Мария (Мариам), необычайное, человеческое.

संरचित सारांश:

वर्तमान अध्ययन का उद्देश्य कुरान में मरियम (मैरी) के वृत्तांत पर ध्यान केंद्रित करके दैवीय चयनात्मकता और मानवीय अनुभव के बीच की अंतःक्रिया का विश्लेषण करना है। वर्तमान अध्ययन का प्राथमिक उद्देश्य यह प्रदर्शित करना है कि कुरान के वृत्तांत केवल चमत्कारिक घटनाओं को संप्रेषित नहीं करते हैं; बल्कि, वे एक बहु-स्तरीय विमर्श का निर्माण करते हैं जिसमें अलौकिक घटनाएँ और मानवीय भावनात्मक वास्तविकताएँ सार्थक और शैक्षिक रूप से परस्पर गुंथी होती हैं।

यह अध्ययन एक गुणात्मक अनुसंधान पद्धति के आधार पर तैयार किया गया था और इसे घटनात्मक दृष्टिकोण (phenomenological approach) के ढाँचे के भीतर संचालित किया गया। घटनात्मकता (Phenomenology) अनुभव की प्रकृति और व्यक्ति द्वारा उसे दिए गए अर्थ का दार्शनिक और वैज्ञानिक अध्ययन है। इस संदर्भ में, यह अध्ययन मरियम के उदाहरण के माध्यम से विश्लेषण करता है कि व्यक्तिगत स्तर पर असाधारण घटनाओं का अनुभव कैसे किया जाता है, साथ ही यह भी कि ऐसे अनुभवों के सामने भावनात्मक प्रतिक्रियाएँ, मानवीय प्रतिक्रियाएँ और स्वाभाविक मानवीय सहज प्रतिक्रियाएँ कैसे उभरती हैं। तदनुसार, घटनात्मक दृष्टिकोण ने उन तरीकों की व्याख्या करने के लिए एक विश्लेषणात्मक ढाँचा प्रदान किया, जिनके द्वारा शास्त्रीय व्याख्यात्मक ग्रंथों में वर्णित अनुभवों को समझा और सार्थक रूप से निर्मित किया जाता है। वर्तमान अध्ययन में डेटा संग्रह पद्धति के रूप में दस्तावेज़ विश्लेषण का उपयोग किया गया। अध्ययन के डेटासेट में विषय से संबंधित कुरान की आयतें, इन आयतों की शास्त्रीय और आधुनिक व्याख्यात्मक व्याख्याएँ, साथ ही प्रासंगिक अकादमिक पुस्तकें और विद्वान लेख शामिल हैं।

इस संबंध में, यह अध्ययन लिखित स्रोतों पर आधारित एक पाठ-आधारित विश्लेषणात्मक जाँच है।

अध्ययन की शुरुआत मरियम के प्रारंभिक वर्षों की जाँच से होती है, जिसमें कम उम्र से ही पवित्र स्थल के प्रति उनकी प्रतिबद्धता पर विशेष ध्यान दिया गया है। इस प्रारंभिक अनुभव को एक निर्णायक क्षण के रूप में व्याख्यायित किया गया है जिसने उनके आध्यात्मिक विकास और सामाजिक स्थिति दोनों को आकार दिया।

मरियम का पालन-पोषण, जो अपेक्षात्मक अलगाव और पारंपरिक पारिवारिक और सामाजिक संरचनाओं से अलगाव की विशेषता रखता है, को एक द्वैध प्रक्रिया के रूप में देखा जा सकता है। एक ओर, यह उनकी मानवीय कमजोरी और अस्तित्वगत एकांत को उजागर करने का काम करता है। दूसरी ओर, यह उनके अंतिम दैवीय चयन के लिए एक preparatory चरण के रूप में कार्य करता है। परिणामस्वरूप, उनके शुरुआती जीवन को एक liminal चरण के रूप में अवधारित किया गया है, जिसमें मानवीय नाजुकता और दैवीय इरादतनता जटिल रूप से गुंथी हुई है।

यह अध्ययन आगे चलकर मंदिर के भीतर मरियम को चमत्कारिक रूप से भोजन मिलने की घटना की पड़ताल करता है, यह एक ऐसी घटना है जो उनके जीवन के असाधारण आयाम को रेखांकित करती है। जकरिया (ज़करीया) की प्रतिक्रिया, जो एक भी स्पष्ट सांसारिक स्रोत से नहीं निकलते प्रतीत होने वाले भोजन को देखकर आश्चर्य व्यक्त करते हैं, विशेष विश्लेषणात्मक महत्व रखती है। उनकी बाद की प्रार्थना, जिसका समापन जॉन द बैपटिस्ट (याह्या) के जन्म की दैवीय घोषणा के साथ होता है, को एक ऐसे उदाहरण के रूप में व्याख्यायित किया गया है जहाँ मानवीय आश्चर्य और विश्वास का संगम होता है, जो अंततः एक दैवीय प्रतिक्रिया को जन्म देता है। यह कथा-परत यह दर्शाती है कि कुरान न केवल दैवीय सर्वशक्तिमानता पर जोर देता है, बल्कि अपने चुने हुए व्यक्तियों की भावनात्मक और संज्ञानात्मक प्रतिक्रियाओं को भी प्रमुखता से प्रस्तुत करता है।

अध्ययन का केंद्रीय फोकस मरियम की गर्भधारण और बिना पिता के ईसा (ʿĪsā) के जन्म का विश्लेषण है, एक ऐसी घटना जिसे कुरान में स्पष्ट रूप से प्राकृतिक नियमों से परे दिव्य शक्ति के प्रकटीकरण के रूप में प्रस्तुत किया गया है। हालांकि कुछ व्याख्यात्मक परंपराओं ने इस घटना को स्वाभाविक बनाने का प्रयास किया है, कुरान की विमर्श-धारा स्वयं मरियम की अपनी हैरानी और इस बात की पूछताछ के चित्रण के माध्यम से इस घटना के चमत्कारिक स्वरूप को उजागर करती है कि किसी भी मानवीय हस्तक्षेप के अभाव में ऐसी घटना कैसे घटित हो सकती है। यह ध्यान रखना महत्वपूर्ण है कि यह अध्ययन दर्शाता है कि इस असाधारण घटना के साथ अत्यंत मानवीय प्रतिक्रियाएँ भी जुड़ी हुई हैं। मरियम का एक दूरस्थ स्थान पर चले जाना, सामाजिक निंदा का उसका भय, उसकी भावनात्मक पीड़ा, और यहाँ तक कि

भूल दिए जाने की उसकी व्यक्त इच्छा, ये सभी उसकी मानवीय पहचान को सुदृढ़ करते हैं। यह स्पष्ट है कि विचार किए जा रहे तत्व यह दर्शाते हैं कि दैवीय चयन की अवधारणा मानवीय भावनात्मक क्षमता को नकारने का काम नहीं करती है। इसके विपरीत, यह तर्क दिया जाता है कि उक्त क्षमता परीक्षा और आध्यात्मिक विकास के एक व्यापक ढांचे के भीतर स्थित है।

इसके अलावा, यह अध्ययन प्रसवोत्तर चरण की जांच करता है, जिसके दौरान मरियम को पानी और खजूर प्रदान करके तथा उनकी पीड़ा को कम करने के उद्देश्य से आश्वासन देकर दैवीय सांत्वना मिलती है। इस हस्तक्षेप की व्याख्या केवल शारीरिक सहायता के रूप में नहीं, बल्कि दैवीय देखभाल की एक समग्र अभिव्यक्ति के रूप में की जाती है, जिसमें शारीरिक पोषण और मनोवैज्ञानिक राहत दोनों शामिल हैं। इस क्षण मरियम को संबोधित किया जाना, व्यक्ति की भावनात्मक और अस्तित्वगत स्थिति के प्रति कुरान की सूक्ष्मता को रेखांकित करता है, और इस प्रकार इसकी कथात्मक शैली की एकीकृत प्रकृति को सुदृढ़ करता है।

इन विश्लेषणों के आलोक में, अध्ययन यह प्रतिपादित करता है कि कुरान अपने चुने हुए पात्रों को अमूर्त, आदर्श या अतिमानवीय सत्ता के रूप में प्रस्तुत नहीं करता है, बल्कि उन्हें ऐतिहासिक और अस्तित्वगत रूप से ग्राउंड किए गए व्यक्तियों के रूप में प्रस्तुत करता है जो मानव भावनाओं की पूरी श्रृंखला का अनुभव करते हैं, जिसमें भय, दुःख, हिचकिचाहट, आशा और समर्पण शामिल हैं। यह प्रतिनिधि रणनीति कथाओं को अधिक सुलभ और दर्शकों के लिए संबंधित बनाकर उनकी शिक्षाप्रद और नैतिक प्रभावशीलता को बढ़ाने का काम करती है।

परिणामस्वरूप, ये पात्र न केवल दैवी कृपा के प्राप्तकर्ता के रूप में, बल्कि मानवीय लचीलेपन, विश्वास और नैतिक ईमानदारी के आदर्श के रूप में भी कार्य करते हैं।

निष्कर्ष आगे यह सुझाव देते हैं कि चमत्कारिक और मानवीय का एक साथ प्रस्तुतीकरण एक जानबूझकर की गई अलंकारिक और शैक्षिक उद्देश्य की पूर्ति करता है। कुरान की कथा में असाधारण घटनाओं को पहचानने योग्य मानवीय अनुभवों के साथ एकीकृत करते हुए देखा गया है, और यह सुझाव दिया गया है कि यह पाठकों को इसके संदेश के साथ संज्ञानात्मक और भावनात्मक दोनों रूप से जुड़ने के लिए आमंत्रित करता है। यह दोहरा जुड़ाव अधिक गहन स्तर के चिंतन और आत्मसात को जन्म देते हुए दिखाया गया है, जिससे ये कथाएँ अपने ऐतिहासिक संदर्भ से परे जाकर स्थायी प्रासंगिकता ग्रहण कर पाती हैं।

निष्कर्षतः, मरियम की कथा का विश्लेषण यह दर्शाता है कि कथा कहने के लिए कुरानिक दृष्टिकोण स्वभाव से ही समग्र है, जो धार्मिक गहराई को मनोवैज्ञानिक यथार्थवाद के साथ जोड़ता है। दैवीय हस्तक्षेप और मानवीय अनुभव का सह-प्रस्तुतीकरण कथा की प्रामाणिकता और विश्वसनीयता को मजबूत करने का काम करता है, साथ ही साथ इसके अनुकरणीय कार्य को भी मजबूत करता है।

इसलिए यह तर्क दिया जाता है कि कुरान की कथाओं को जटिल, बहु-स्तरीय ग्रंथों के रूप में समझा जाना चाहिए जो मानव जाति की अस्तित्वगत वास्तविकताओं को संबोधित करते हैं और साथ ही गहरे धर्मशास्त्रीय सत्य भी संप्रेषित करते हैं। यह एकीकृत ढांचा अपने पाठकों के लिए कुरान की एक आध्यात्मिक मार्गदर्शक और एक नैतिक दिशा-सूचक, दोनों के रूप में कार्य करने की क्षमता को बढ़ाता है।

कीवर्ड: व्याख्या, कथा, मरियम (मरयम), असाधारण, मानव।

Yapılandırılmış Özet:

Bu çalışma, Kur'an'da Hz. Meryem kıssasını merkeze alarak ilahî seçilmişlik ile beşerî refleksler arasındaki etkileşimi analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel amacı, Kur'an kıssalarının yalnızca mucizevi olayları aktarmakla sınırlı olmadığını; aksine, olağanüstü hadiseler ile insanın duygusal gerçekliğinin anlamlı ve pedagojik bir bütünlük içerisinde iç içe geçtiği çok katmanlı bir söylem inşa ettiğini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma metodolojisi esas alınarak tasarlanmış ve fenomenolojik yaklaşım çerçevesinde yürütülmüştür. Fenomenoloji, deneyimin mahiyetini ve bireyin bu deneyime yüklediği anlamı inceleyen felsefi ve bilimsel bir yaklaşımdır. Bu bağlamda çalışmada, Hz. Meryem örneği üzerinden olağanüstü olayların bireysel düzeyde nasıl tecrübe edildiği; bu deneyimler karşısında duygusal tepkilerin, insana özgü reaksiyonların ve doğal beşerî reflekslerin nasıl ortaya çıktığı analiz edilmektedir. Bu doğrultuda fenomenolojik yaklaşım, klasik tefsir literatüründe aktarılan tecrübelerin nasıl anlaşıldığını ve

anlamlandırıldığını yorumlamaya imkân sağlayan analitik bir çerçeve sunmuştur. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. Çalışmanın veri setini, konuyla ilgili Kur'an ayetleri, bu ayetlere ilişkin klasik ve modern tefsirler ile konuya dair akademik kitaplar ve bilimsel makaleler oluşturmaktadır. Bu yönüyle çalışma, yazılı kaynaklara dayalı metin temelli analitik bir araştırma niteliği taşımaktadır.

Çalışma, Hz. Meryem'in çocukluk ve ilk gençlik dönemini, özellikle küçük yaşlardan itibaren mabede adanmış hayatını inceleyerek başlamaktadır. Bu şekillendirici tecrübe, onun hem manevî gelişimini hem de toplumsal konumunu belirleyen kritik bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Hz. Meryem'in görece tecrit edilmiş ve geleneksel aile ile toplum yapılarından uzak bir ortamda yetişmesi, iki yönlü bir süreç olarak ele alınabilir. Bir taraftan bu durum, onun beşerî kırılma anlarını ve varoluşsal yalnızlığını daha belirgin hâle getirmektedir. Diğer taraftan ise ilahî seçilmişliğe hazırlanma sürecinin bir aşaması olarak işlev görmektedir. Bu bakımdan onun çocukluk ve ilk gençlik dönemi, beşerî zayıflık ile ilahî iradenin iç içe geçtiği eşik niteliğinde bir safha olarak kavramsallaştırılmaktadır.

Çalışma, daha sonra Hz. Meryem'in mabette kendisine mucizevî şekilde rızık verilmesi hadisesini ele almakta ve bu olayın onun hayatındaki olağanüstü boyutu ortaya koyduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, hiçbir görünür dünyevî kaynağa dayanmaksızın ortaya çıkan rızıkları gören Hz. Zekeriyyâ'nın hayretini dile getirmesi, analiz açısından özel bir önem taşımaktadır. Onun bu olayın ardından yaptığı dua ve bunun sonucunda Hz. Yahyâ'nın doğumunun ilahî müjde ile bildirilmesi, beşerî hayret ile imanın birleşerek ilahî bir karşılık doğurduğu bir örnek olarak yorumlanmaktadır. Bu anlatı katmanı, Kur'an'ın yalnızca ilahî kudreti vurgulamakla kalmayıp, aynı zamanda seçilmiş kulların duygusal ve bilişsel tepkilerini de ön plana çıkardığını göstermektedir.

Çalışmanın temel odak noktasını, Hz. Meryem'in babasız olarak Hz. İsa'yı dünyaya getirmesi hadisesinin analizi oluşturmaktadır. Bu olay, Kur'an'da tabiat kanunlarını aşan ilahî kudretin bir tezahürü olarak açık bir şekilde sunulmaktadır. Bazı yorum gelenekleri bu hadiseyi doğal bir zeminde açıklamaya çalışmış olsa da Kur'an söylemi, Hz. Meryem'in herhangi bir beşerî etken bulunmaksızın böyle bir olayın nasıl gerçekleşebileceğine dair şaşkınlığını ve sorgulamasını aktararak olayın harikulâde niteliğini özellikle vurgulamaktadır. Bununla birlikte çalışma, bu olağanüstü hadisenin son derece beşerî tepkilerle birlikte sunulduğunu ortaya koymaktadır. Hz. Meryem'in تنها bir yere çekilmesi, toplum tarafından kınanma endişesi taşıması, yaşadığı derin duygusal sıkıntı ve hatta unutulmayı dilemesi, onun beşerî kimliğini daha da belirgin hâle getirmektedir. İncelenen bu unsurlar, ilahî seçilmişlik kavramının insanın duygusal kapasitesini ortadan kaldırmadığını; aksine, bu kapasitenin daha geniş bir imtihan ve manevî olgunlaşma çerçevesi içerisinde anlam kazandığını göstermektedir.

Bunun yanı sıra çalışma, doğum sonrasındaki süreci de incelemekte; bu süreçte Hz. Meryem'e su ve hurma ihsan edilmesiyle birlikte sıkıntısını hafifletmeye yönelik ilahî teselli ve güvence üzerinde durmaktadır. Bu ilahî müdahale, yalnızca fiziksel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik bir destek olarak değil, aynı zamanda bedensel ihtiyaçları ve psikolojik rahatlamayı birlikte kuşatan bütüncül bir ilahî inayet tezahürü olarak yorumlanmaktadır. Bu esnada Hz. Meryem'e yöneltilen hitap, Kur'an'ın bireyin duygusal ve varoluşsal durumuna gösterdiği hassasiyeti ortaya koymakta; böylece Kur'an anlatısının bütünleştirici niteliğini bir kez daha teyit etmektedir.

Bu analizler ışığında çalışma, Kur'an'ın seçilmiş şahsiyetlerini soyut, idealize edilmiş veya insanüstü varlıklar olarak değil; tarihsel ve varoluşsal bir zemine sahip, korku, hüzn, tereddüt, ümit ve teslimiyet gibi insanî duyguların tamamını tecrübe eden bireyler olarak sunduğunu ileri sürmektedir. Bu temsil biçimi, söz konusu kıssaları hedef kitle açısından daha anlaşılabilir ve özdeşleştirilebilir hâle getirerek onların öğretici ve ahlâkî etkisini güçlendirmektedir. Bu doğrultuda seçilmiş şahsiyetler, yalnızca ilahî lütfâ mazhar kimseler değil; aynı zamanda insanî direnç, iman ve ahlâkî bütünlüğün örnek modelleri olarak da işlev görmektedir.

Araştırma bulguları ayrıca, harikulâde olan ile beşerî olanın aynı anlatı içerisinde birlikte sunulmasının bilinçli bir retorik ve pedagojik amaca hizmet ettiğini göstermektedir. Kur'an anlatısının olağanüstü olayları, herkes tarafından tanınabilecek ve tecrübe edilebilecek insanî yaşantılarla bütünleştirdiği; bunun da okuyucuyu mesajla hem bilişsel hem de duygusal düzeyde etkileşime davet ettiği anlaşılmaktadır. Bu çift yönlü etkileşimin, daha derin bir düşünme ve içselleştirme süreci meydana getirdiği; böylece kıssaların tarihsel bağlamlarını aşarak her dönemde geçerliliğini koruyan evrensel bir anlam ve değer kazandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak Hz. Meryem kıssasının analizi, Kur'an'ın kıssa anlatımına yönelik yaklaşımının özünde bütüncül bir nitelik taşıdığını; teolojik derinliğı psikolojik gerçekçilikle bir araya getirdiğini göstermektedir. İlahi müdahale ile beşerî tecrübenin aynı anlatı içerisinde yan yana sunulması, bir taraftan kıssanın sahihliğini ve inandırıcılığını pekiştirirken, diğerk taraftan onun örneklik işlevini de güçlendirmektedir. Bu erevede Kur'an kıssalarının, insanın varoluşsal gerçekliklerine hitap ederken aynı zamanda derin teolojik hakikatleri aktaran, çok katmanlı ve kapsamlı metinler olarak anlaşılmaları gerektiğı ileri sürülmektedir. Bu btnleştirci yaklaşım, Kur'an'ın muhatapları için hem manevî bir rehber hem de ahlâkî bir yol gösterici olma işlevini daha da güçlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kıssa, Hz. Meryem, Hârikulâde, Beşerî.

www.turkishstudies.net/religion**Turkish Studies - Comparative Religious Studies**

eISSN: 2667-5544

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

An Analysis of the Extraordinary Elements and Human Challenges in the Story of Mary (Maryam)

Introduction

The Qur'an presents its audience with the truth in a variety of ways, including direct discourse and through narratives (qışaş). This mode of expression fulfills a significant function in facilitating comprehension and internalisation of divine truth. In this context, the narrative of Mary (Maryam), through its extraordinary and human dimensions, constitutes a remarkable example demonstrating that individuals chosen by Allah simultaneously embody both their divinely ordained mission and their human nature. The present study examines this dual structure as manifested in the person of Mary and aims to analyse the nature of this twofold dimension in her life and how it should be understood and interpreted.

In this study, the Qur'anic verses concerning the life of Mary were systematically and chronologically examined through the exegetical (tafsīr) literature. Employing the content analysis method, relevant classical and modern tafsīr sources were analysed and organised in accordance with the analytical framework of the study. As the subject is examined primarily through the lens of Qur'anic verses, the ensuing discourses are predominantly founded upon exegetical interpretations of the pertinent passages. All English translations of the Qur'anic verses cited in this study are based on the most recent translation published by the Presidency of Religious Affairs of the Republic of Türkiye (Diyanet İşleri Başkanlığı).

Given that the subject of this study concerns Mary (Maryam), the only woman mentioned by name repeatedly in the Qur'an and a central figure in both Islam and Christianity, a considerable body of scholarly literature has been devoted to her. A number of academic studies have been conducted on this subject, and it is possible to highlight several of these. Mary and Jesus According to the Qur'an (Güç, 1991) is regarded as one of the earliest and most comprehensive studies in the field, providing general information on Mary and Jesus in light of the Qur'anic verses. The publication, The Miracle of Mary in the Qur'an (Okuyan, 2005), primarily focuses on the miraculous nature of Jesus' birth and seeks to explain its essential characteristics. The objective of Mary's Pregnancy and the Spirit Sent to Her in the Qur'an (Karaca, 2015) is to elucidate the nature of the Spirit sent to Mary and the theological reality underlying this event. In the study entitled "Mary in Islamic Sufism" (Çubukcu, 2019), the author examines the portrayal of Mary in Sufi literature. In another study, "Mary in Ishārī Exegesis" (Ay, 2011), the author analyses Mary's position within mystical (Ishārī) tafsīr. In a similar vein, Mary in al- Qurtubī's Tafsīr (Efe, 2018) explores the subject from the perspective of al- Qurtubī's exegetical approach. Mary and the Strength of Women (Güler, 2016) focuses on her steadfastness and resilience in the face of adversity. Notwithstanding these valuable contributions, extant studies have generally overlooked—or addressed only superficially—the psychological and emotional challenges encountered by Mary, as well as the human responses she displayed alongside the divine favour, grace, and blessings bestowed upon her. The present study aims to address this

lacuna by emphasising, through the example of Mary's life, that divine chosenness is not manifested solely through supernatural phenomena; rather, it is equally characterised by profound emotional experiences and distinctly human dimensions.

The term *khāriq al-‘ādah* (extraordinary phenomenon) is a compound expression derived from the active participle *khāriq*, which originates from the Arabic root *kh-r-q* (خرق) meaning "to tear, pierce, or break" (al-Rāghib al-Iṣfahānī, 1412, p. 279), and *‘ādah*, meaning "custom" or "that which is habitual." Accordingly, the term denotes that which transcends what is customary or ordinarily accepted, namely, an extraordinary or supernatural occurrence (Özervarlı, n.d.). Although the classification of extraordinary phenomena has been a matter of scholarly debate, they have generally been divided into two categories: religious and non-religious. Religious extraordinary phenomena include *mu‘jizah* (miracle), *irhās*, *karāmah*, *ma‘ūnah*, *istidrāj*, and *ihānah*, whereas non-religious extraordinary phenomena are classified as *sihr* (magic), *sha‘badhah* (illusion or sleight of hand), and *kahānah* (divination) (Özervarlı, n.d.).

The extraordinary phenomena examined in the present study are *mu‘jizah* (miracle), *karāmah* (saintly miracle), and *irhās* (pre-prophetic miraculous sign). Since the extraordinary events narrated in the story of Mary have been interpreted, according to different scholarly opinions, as belonging to one of these categories, these concepts require particular consideration. Extraordinary events manifested through a person who claims prophethood are defined as *mu‘jizah*, whereas extraordinary occurrences manifested through a person who does not claim prophethood are described as *karāmah*. Supernatural events that occur prior to an individual's prophethood are referred to as *irhās* (al-Jurjānī, 1428, p. 265). Since the events that occurred throughout Mary's life encompass characteristics associated with all of these definitions, the present study considers it more appropriate to describe them collectively as extraordinary phenomena (*khāriq al-‘ādah*).

The term *qisṣah* (pronounced "al-qisah") is translated most commonly as "report", "account", or "narrative". Its plural form is *qisṣas* (Arabic: القِصَص) (Ibn Manẓūr, 1414, p. 74). It also appears in the Qur'an in the form *qasas* (see Āl ‘Imrān 3:62; Yūsuf 12:3; al-Qasas 28:25). The accounts in the Qur'an concerning previous nations and prophets are collectively referred to as *Qisṣas al-Qur’ān* (Qur'anic narratives) (al-Qaṭṭān, 1421, p. 316). These narratives frequently comprise a multitude of events from the past, the historical development of former communities, and the geographical areas and settlements they inhabited. The authors meticulously trace the legacy of each community and vividly portray their circumstances as though presenting a living tableau (al-Qaṭṭān, 1421, pp. 316–317).

It is evident that each Qur'anic narrative, in accordance with the lexical meaning of the term, constitutes a form of divine report for humanity. It is evident that had Allah not conveyed these accounts to humanity, the truths contained within these narratives would have remained obscure. Indeed, even at the present time, human knowledge of these events remains constrained by the limits imposed by Allah's revelations as articulated within the Qur'an.

The Qur'anic narrative has been employed for a variety of purposes. The following elements are to be considered: the establishment of the call to Allah (al-Anbiyā’ 21:25), the explanation of the fundamental principles of the religious law (*sharī‘ah*) revealed to each prophet (Hūd 11:120), the demonstration of the prophethood of the messengers (Hūd 11:49), the provision of information about previous nations (al-Tawbah 9:70), the revelation of certain truths concealed by the People of the Book (Āl ‘Imrān 3:93), and the enabling of believers to derive lessons and admonition (Yūsuf 12:111) (al-Qaṭṭān, 1421, pp. 317–318).

In numerous verses of the Qur'an, particular emphasis is placed on the remembrance of exemplary individuals and prophets through expressions such as, "And mention Mary in the Book"

(Maryam 19:16), "And mention Abraham in the Book" (Maryam 19:41), and "And mention Moses in the Book" (Maryam 19:51). In this particular context, the Qur'an assigns a significant role to the prophets and recounts their lives through the medium of narrative discourse. These narratives may exhibit a unified and continuous structure, as illustrated by the story of Joseph (Yūsuf 12:1–111), or they may be conveyed through episodes dispersed across different sūrahs, as in the case of Moses (al-Qaṣaṣ 28:3–35; Ṭā Hā 20:9–98; al-A'rāf 7:155).

In accordance with the Qur'anic commandment, "And mention Mary in the Book" (Maryam 19:16), the narrative of Mary is presented in various parts of the Qur'an. These accounts underscore several extraordinary aspects of her life, including her dedication to the sanctuary (Āl 'Imrān 3:35), the miraculous provision granted to her without measure (Āl 'Imrān 3:37), her communication with the angels (Āl 'Imrān 3:42), and her giving birth to a child without a father (Āl 'Imrān 3:42; Maryam 19:20–21; al-Anbiyā' 21:91; al-Taḥrīm 66:12). In addition to these extraordinary attributes, the Qur'an places particular emphasis on her distinctly human qualities, such as her sense of modesty (ḥayā') (Maryam 19:18), her preference for withdrawing from society (Maryam 19:16), and her wish for death in the face of the severe trial she endured (Maryam 19:23). The present study aims to examine and analyse these extraordinary characteristics in conjunction with Mary's human qualities, demonstrating how both dimensions are integrated within the Qur'anic portrayal of her narrative.

1. Mary's Birth and Her Dedication to the Sanctuary

It is possible to posit that Mary's life may be said to commence in the Qur'anic narrative with the supplication of her mother. Mary's mother (the wife of 'Imrān) dedicated the child in her womb exclusively to the service of Allah and prayed that her Lord would graciously accept this dedication (Āl 'Imrān 3:35).

In accordance with the tafsīr of Muqātil b. Sulaymān (d. 150/767), Mary's mother was Ḥannah bint Fāqūdh, and she was pregnant with Mary when she made the following supplication: The same source further relates that Mary's father, 'Imrān, was a descendant of the Prophet David (Dāwūd) and belonged to the lineage of Ibn Māsān, one of the royal families of the Children of Israel (Muqātil b. Sulaymān, p. 271). The same report is also cited in the tafsīrs of al-Ṭabarī (d. 310/923) (al-Ṭabarī, n.d., p. 328) and al-Tha'labī (al-Tha'labī, 1436, p. 249). Al-Ṭabarī further traces the genealogy of 'Imrān back to the Prophet David (al-Ṭabarī, n.d., pp. 328–329).

In his Tafsīr, Muqātil recounts a report in which 'Imrān poses the following question to his wife: "What course of action will you pursue if the child to be born is a girl?" (Muqātil b. Sulaymān, p. 272). The same narration is also cited by al-Samarqandī (d. 373/983), who transmits it on the authority of al-Kalbī (al-Samarqandī, n.d., p. 207). It is evident that this report has not been encountered in any other exegetical source besides these two works. Nevertheless, the narration suggests that dedicating female children to the sanctuary was not an established practice during that period. Al-Ṭabarī also cites a report indicating that only male children were customarily dedicated to the sanctuary at that time (Al-Ṭabarī, n.d., p. 334). In a similar vein, al-Zajjāj (d. 311/923) asserts that it was customary for people to dedicate their sons to the service of the sanctuary, while such a practice was not observed with respect to daughters (al-Zajjāj, 1408, p. 401). Al-Zamakhsharī (d. 538/1144) also observes that dedicating children to the sanctuary was a well-established and respected custom among them; however, it was generally reserved for male children. Furthermore, it is posited that Mary's mother may have nurtured the aspiration of delivering a male offspring (al-Zamakhsharī, 1431, p. 355).

With regard to the Qur'anic expression muḥarraran ("dedicated" or "consecrated"), Muqātil elucidates its signification as denoting "a servant of the sanctuary who is devoted exclusively to its service and remains untouched by worldly affairs" (Muqātil b. Sulaymān, 1423, p. 271). Al-Ṭabarī cites numerous reports stating that Mary's mother dedicated her vow exclusively to the worship and

service of Allah and to the service of His sacred sanctuary, thereby freeing her child from all other worldly occupations (al-Ṭabarī, n.d., pp. 331–333). Al-Tustarī (d. 283/896) offers an interpretation of the term that denotes detachment from worldly attachments and carnal desires, signifying complete devotion to Allah and to the service of the sanctuary (al-Tustarī, 1423, p. 48). Al-Māturīdī (d. 333/944) understood it to signify the liberty to engage in worldly endeavours and other secular concerns, allowing an individual to dedicate their undivided attention to religious worship. Citing a report from Ibn ʿAbbās, he further elucidates the expression as signifying sincerity and purity in devotion to Allah, in conjunction with service in the sanctuary (al-Māturīdī, 1426, p. 357).

Al-Māwardī (d. 450/1058) provides a comprehensive overview of the three principal interpretations of the term. The first definition states that it is "one exclusively devoted to worship and wholly dedicated to Allah." The second interpretation is that of a servant responsible for the service of the sanctuary. The third interpretation is that of a person "liberated from worldly attachments and devoted to obedience to Allah" (al-Māwardī, n.d., p. 387). The employment of this particular expression thus signifies that Mary was intended to be detached from worldly occupations and devoted entirely to the service of Allah. Consequently, the verse under scrutiny appears to demonstrate that the mother's intention was to ensure that her daughter remained detached from worldly concerns and committed exclusively to the worship and service of Allah.

Although dedicating female children to the sanctuary does not appear to have been an established practice during that period, Allah graciously accepted Mary's mother's sincere supplication in the best possible manner (Āl ʿImrān 3:37).

2. Mary's Miraculous Provision without Measure

Mary's mother gave birth to her, and because the child was a girl, the Qur'an states that "the male is not like the female," while at the same time affirming that Allah accepted her dedication in the best possible manner (Āl ʿImrān 3:36–37). In this context, particular attention is drawn to Mary's mother's statement, "I have given birth to a girl" (Āl ʿImrān 3:36), followed by the divine declaration, "And Allah knew best what she had given birth to; the male is not like the female" (Āl ʿImrān 3:36). Al-Ṭabarī reports a series of traditions indicating that Mary's mother had hoped to bear a son whom she could dedicate to the service of Allah. As posited by another account, upon the birth of her daughter, it is possible that she expressed sentiments of disappointment, as her expectations had not been realised (al-Ṭabarī, n.d., pp. 333–335). Al-Ṭabarī further elucidates that the expression "the male is not like the female" alludes to the prevailing conception that male children were deemed more appropriate for service in the sanctuary (Al-Ṭabarī, n.d., pp. 335–336). Ibn Abī Ḥātim (d. 327/938) also records these narrations (Ibn Abī Ḥātim, 1419, p. 637). Al-Māturīdī (d. 333/944), for his part, interprets Mary's mother's statement as an implicit plea that, should her child not be regarded as suitable for the purpose she had intended before Allah, her act of devotion embodied in the vow might nevertheless be accepted (Al-Māturīdī, 1426, p. 358).

Commenting on the same verse, al-Qushayrī (d. 465/1072) provides a definition of muḥarrar as "one who is not subject to the servitude of any created being." He then goes on to explain that Allah had, by His eternal decree, freed Mary from enslavement to worldly occupations under all circumstances. Upon the birth of a daughter to Mary's mother, subsequent to the making of such a vow, a sense of embarrassment was experienced, and it was assumed that the daughter would not be suitable for such complete consecration. Al-Qushayrī thus remarks that, whilst outwardly "the male is not like the female", once Allah accepts a person, every kind of extraordinary manifestation may proceed from that individual (Al-Qushayrī, 1431, p. 237).

The divine statement, "And Allah knew best what she had given birth to" (Āl ʿImrān 3:36), serves to emphasise the unique status of the newborn child while also indicating that Mary's mother

could not yet comprehend the nature of the divine favour bestowed upon her. As al-Zamakhsharī elucidates, the implication is that Allah possessed exclusive knowledge of the true significance of the child she had delivered and the consequential events that would ensue, for He would designate both Mary and her son as symbols for all of humanity (al-Mu'minūn 23:50). As Mary's mother was not privy to this divine plan, she consequently experienced profound disappointment and sorrow (al-Zamakhsharī, 1431, pp. 355–356). These observations constitute al-Zamakhsharī's interpretation of the verse. Consequently, Mary was granted abundant provisions by Allah.

The Qur'an states that whenever Zechariah (Zakariyyā) entered the sanctuary where Mary was staying, he found provisions in her presence. When he asked her about the source of this sustenance, Mary replied that it was from Allah (Āl 'Imrān 3:37).

With regard to the aforementioned verse, a report transmitted by Muqātil b. Sulaymān states that Zechariah (Zakariyyā) discovered fruits and vegetables that had ripened abnormally early in the presence of Mary (Muqātil b. Sulaymān, p. 273). In response to the query regarding the provenance of these provisions, Mary attributed them to Allah (al-Ṣan'ānī, 1419, p. 76). In addition, Al-Ṭabarī has documented numerous narrations suggesting that Mary was presented with fruits that were not in season (Al-Ṭabarī, n.d., pp. 353–356). In contrast, he cites a single report suggesting that these provisions were brought to her by a carpenter (al-Ṭabarī, n.d., p. 357). According to another explanation recorded by al-Ṭabarī, Zechariah's astonishment stemmed from the fact that Mary kept the place where she resided locked, thereby excluding the possibility that the food had been brought to her by someone else (al-Ṭabarī, n.d., p. 359). It is also reported that whenever Zechariah visited Mary, he found winter fruits during the summer and summer fruits during the winter (al-Māturīdī, p. 359). In addition, several narrations report that Zechariah, who had exclusive access to Mary's place of worship, was astonished upon finding provisions with her and therefore inquired about their source (al-Samarqandī, p. 209; al-Tha'labī, p. 271).

Conversely, there are scholars who argue that this incident should not be regarded as extraordinary, but rather as an ordinary occurrence. Rashīd Riḍā (d. 1935), for instance, contends that the query posed by Zechariah concerning the provenance of the provisions, and Mary's response attributing their origin to Allah, constitute a wholly natural dialogue. This is predicated on the fundamental belief that, in the ultimate sense, all provision emanates from Allah (Rashīd Riḍā, 1990, p. 241). In a similar vein, following the citation of the pertinent verse, Sayyid Quṭb (d. 1966) asserts that there is no necessity to engage with the various narrations concerning the incident, and that it is sufficient to comprehend the provision as divinely blessed (Sayyid Quṭb, 1972, p. 393). However, it is challenging to perceive this occurrence as merely ordinary. Had the occurrence been entirely commonplace, it is unlikely that Zechariah would have been surprised, nor would he have felt the need to ask Mary about the source of the provisions. Instead, the astonishment and inquiry concerning the origin of the phenomenon strongly suggest that the incident possessed an extraordinary dimension.

Exegetical works proffer a plethora of interpretations concerning the meaning of the term *miḥrāb* mentioned in the verse. According to certain commentators, the term referred to a place of worship (mosque or sanctuary) during that period. It has been posited by some scholars that Zechariah constructed for Mary an elevated chamber accessible only by a ladder (al-Zajjāj, 1408, p. 403; al-Wāḥidī, 1430, p. 206; al-Sam'ānī, 1418, p. 314; al-Rāzī, 1420, p. 206). By contrast, other scholars have proposed that the chamber was a secluded place reached through several doors, where Mary resided (ibid.). In light of these elucidations, exegetes observe that Zechariah was taken aback to discover provisions in Mary's presence (al-Zamakhsharī, 1431, p. 308). The reports indicate that, in the absence of Zechariah, no other individual was able to gain access to the location where Mary was residing, and that she remained there in solitude. Consequently, it can be deduced that the provisions found with Mary had not been brought by another person.

In discussing Allah's provision of sustenance to Mary without measure, al-Rāzī (d. 606/1210) asserts that this verse serves as a primary evidence for the authenticity of *karāmāt al-awliyā'* (the miraculous gifts bestowed upon the friends of Allah). According to the aforementioned source, the presence of provisions with Mary is indicative of a supernatural and extraordinary event. Having advanced this view, al-Rāzī seeks to substantiate it from several perspectives. The argument is posited that the provision granted to Mary signifies the exalted nature of her spiritual rank, the nobility of her status, and the honour bestowed upon her. This interpretation is argued to be fully consistent with the context of the verse. Furthermore, it is posited that the utilisation of the indefinite form (*nakirah*) of the word *rizq* ("provision") serves to underscore the greatness and magnificence of the provision itself, thereby suggesting its extraordinary character. Al-Rāzī further contends that had there been an absence of extraordinary events manifested through both Jesus and Mary, the Qur'anic statement, "And We made her and her son a sign for all the worlds" (*al-Anbiyā'* 21:91), would concomitantly diminish in its significance. Furthermore, the presence of fruits that were not available at the time of their consumption is regarded as compelling evidence for the miraculous nature of the event. Furthermore, the interpretation of Zechariah's supplication at that specific location, wherein he prayed for righteous offspring, is understood as additional corroboration that the provision bestowed upon Mary represented an extraordinary occurrence that transcended the ordinary course of nature. According to al-Rāzī, upon witnessing this supernatural event, Zechariah realised that what had occurred for Mary could likewise occur for himself. Consequently, despite his advanced age and his wife's infertility, he prayed to Allah to grant him a child, thereby expressing his hope that the same divine power manifested in Mary's case might also be manifested in his own (al-Rāzī, 1420, p. 607).

Zechariah's inquiry into the provenance of the provisions present in Mary's custody, along with her assertion that they were bestowed by Allah and that Allah provides for whom He chooses without measure (*Āl 'Imrān* 3:37), served as a substantial source of inspiration and reassurance for him (al-Māturīdī, 1426, p. 360). In response to this occurrence, Zechariah turned to Allah in supplication, requesting the gift of a child (*Āl 'Imrān* 3:38). It is recorded in the Quran that Allah accepted his prayer and gave him the glad tidings of the birth of John (*Yahyā*) (*Āl 'Imrān* 3:39). However, due to his advanced age and his wife's infertility, Zechariah received this divine promise with a profound sense of astonishment, expressing his bewilderment at the possibility of such an event. In response, Allah reminded him that creation is effortless for Him (see *Āl 'Imrān* 3:40). This narrative demonstrates that, despite his prophetic status, Zechariah retained his human nature and responded with entirely natural human emotions.

With the exception of the mention of Zechariah's guardianship over Mary and the miraculous provision bestowed upon her, the Qur'an provides relatively little information concerning her life in the sanctuary. Given the absence of evidence substantiating the practice of dedicating female children to the sanctuary during that historical period, it can be deduced that Mary was the sole female resident, with the exception of Zechariah, who assumed responsibility for her care. This suggests that, excluding Zechariah, there was no one else to provide care and support for Mary. Such circumstances would naturally have contributed to a profound sense of loneliness. From this perspective, the provision of sustenance to Mary without measure by Allah may also be interpreted as a manifestation of divine consolation and care bestowed upon her.

3. The Sending of the Angel to Mary and the Annunciation of the Birth of Jesus

In the Islamic scriptures, it is stated that Allah chose Mary and exalted her above all other women (*Āl 'Imrān* 3:42). The profound responsibility that accompanied such divine election and distinction is therefore self-evident. This responsibility was realised through the announcement to Mary of the forthcoming birth of the Messiah, Jesus (*'Īsā*) (*Āl 'Imrān* 3:45). However, it was only

after the angel materialised before her in human form that the good news was conveyed (Maryam 19:17). It is evident that the conception of a human being is an effortless process for Allah. Although Mary's conception without the agency of a human father was likewise easy for Allah – who merely says "Be," and it is (*kun fa-yakūn*) – it nevertheless constitutes an extraordinary event from the human perspective.

Al-Māturīdī has observed that the Qur'anic expression "We sent to her Our Spirit" (Maryam 19:17) could initially suggest that the "Spirit" refers to Jesus himself. However, given the Qur'anic reference to the angel Gabriel (Jibrīl) as *Rūḥ* ("the Spirit") (cf. al-Zamakhsharī, 1431, p. 9), it is more probable that the Spirit mentioned in this verse is indeed Gabriel (al-Māturīdī, 1426, p. 227).

Al-Zamakhsharī (d. 1122) posits that the significance of Gabriel's (Jibrīl's) manifestation as a well-proportioned and handsome human being lies in its capacity to instill calm and foster a sense of familiarity in Mary. It is conceivable that if Gabriel had appeared in his angelic form, Mary might have been frightened, fled from him, and consequently failed to hear the message he had come to convey. Furthermore, despite Gabriel's remarkably appealing physical appearance, Mary's immediate seeking of refuge in Allah serves to underscore her chastity and piety (al-Zamakhsharī, 1431, p. 9).

Al-Sha'rawī proffers an alternative interpretation of Gabriel's manifestation in human form, proposing that it serves to instill solace and conviction within Mary's heart. Had she not personally witnessed the angel, it is possible that she might have retained doubts concerning the nature of her experience. It is conceivable that she may have imagined that someone had approached her in her sleep, rendered her unconscious, or touched her without her knowledge. By manifesting before her in human form, delivering the auspicious news of a son, and engaging her in direct discourse, Gabriel facilitated Mary's firsthand observation of the event, thereby assuaging any lingering uncertainty and bestowing upon her an unshakeable sense of reassurance (al-Sha'rawī, 1414, p. 196).

Despite the angel's manifestation in human form and the subsequent announcement of the forthcoming birth of a son, this event cannot be considered as ordinary or as having been previously experienced by Mary. In the presence of such an exceptional event, Mary found it challenging to mask her astonishment. She expressed her bewilderment by posing the question of how she could possibly have a child when no man had ever touched her (Maryam 19:20). Her assertion that no human had touched her suggests that she understood childbirth to be subject to the conventional biological relationship of cause and effect, and regarded any alternative as implausible (al-Māturīdī, 1426, p. 228). This reaction is indicative of Mary's human nature. Despite having been selected and honoured by Allah, she was still a human being and thus possessed the same natural human characteristics. A similar pattern was previously observed in the case of Zechariah. Upon receiving the auspicious news of the birth of John (Yahyā), he too expressed astonishment and openly declared his amazement at the occurrence of such an event. Consequently, despite their divine bestowals, the prophets retained their human nature and exhibited responses that are a natural consequence of being human.

It is evident that there exist interpretive approaches which do not regard the annunciation to Mary or her giving birth to a child without a father as an extraordinary or miraculous event. For instance, when commenting on the verse "Indeed, the likeness of Jesus before Allah is as the likeness of Adam" (Āl 'Imrān 3:59), Elmalılı Hamdi Yazır (d. 1942) hypothesises that, in the case of Mary's conception of Jesus, it is conceivable that the human body might possess characteristics of both sexes. Furthermore, Yazır (2016, p. 101) posits that Jesus' birth could be interpreted within the scope of such a possibility. Building upon this suggestion, some contemporary exegetes have argued that, rather than immediately classifying the event as miraculous, it may be more appropriate to seek explanations within the framework of natural causality (Öztürk, 2021, p. 274).

It is important to note, however, that Yazır presents this explanation not as an established conclusion, but merely as a possibility. It is therefore the opinion of the present author that it is

inappropriate to elevate speculative possibilities above the apparent meaning of the revealed text. In a similar vein, Hikmet Zeyveli cites an explanation originating from an internet source, arguing that the miracles mentioned in the Qur'an possess scientific explanations and that those which currently appear inexplicable simply await future scientific discovery. In this context, he attempts to explain Mary's fatherless conception of Jesus by suggesting that she may have had Klinefelter syndrome. This chromosomal condition is characterised by the possession of both male and female chromosomal characteristics, and the argument is put forward that, under appropriate conditions, an ovum could develop into an embryo without fertilisation (Zeyveli, 2022, pp. 122–123). However, the reliability of this source is considered to be questionable, and there is an absence of compelling evidence to substantiate the claim. In this study, the creation of Jesus in Mary's womb without a human father is explored as a mode of divine creation, and the implications of this event as a miracle are discussed. The hypothesis that this phenomenon is explicable through Klinefelter syndrome appears to be highly implausible (Bakkal, 2020). In a similar vein, Mehmet Okuyan (2005, p. 155) asserts that Mary's childbirth without a father was indeed a miraculous event. However, Okuyan also contends that the attempt to comprehend or rationalise the nature of this miracle does not inherently pose a problem. Abū Zahrah (n.d., p. 300) similarly states in his tafsīr that Mary's conception and the birth of Jesus involved numerous miraculous aspects. He therefore argues that conjectural interpretations lacking textual support should not be allowed to supersede the explicit meaning of the revealed text.

In conclusion, Mary's childbirth of Jesus without the agency of a human father is best understood as a supernatural and extraordinary event. Nevertheless, as demonstrated by the foregoing examples, recent years have witnessed the emergence of interpretations seeking to explain such miracles within the framework of natural cause-and-effect relationships (Yazır, 2016, p. 101; Öztürk, 2021, p. 274; Zeyveli, 2022, p. 122; Okuyan, 2005, p. 155). While these interpretations are not regarded as definitive, they are considered to be speculative possibilities, provided that they are not presented as definitive explanations or placed above the explicit testimony of the Qur'anic text.

4. The Question of Mary's Prophethood

The question of whether Mary should be regarded as a prophet remains unresolved within the Islamic scholarly tradition. It has been posited by certain scholars that Mary could be regarded as a prophet, on the basis that she received divine revelation and communicated directly with the angel Gabriel (Jibrīl) (al- Qurtubī, 1384, p. 90). Conversely, other scholars posit that women are incapable of becoming prophets, citing the Qur'anic verse, "We did not send before you except men to whom We revealed" (al-Nahl 16:43), as substantiating evidence that prophethood is exclusively limited to men (al-Māturīdī, 1426, p. 508; al-Rāzī, 1420, p. 210).

Al-Māturīdī interprets the verse in which Allah chooses Mary and exalted her above all other women (Āl 'Imrān 3:42) as referring to her exclusive devotion to the worship and service of Allah and to her giving birth to Jesus without a human father. However, he does not regard this distinction and elevated status as evidence of her prophethood. Instead, he interprets her election as a manifestation of exceptional piety and divine favour, without equating it with prophetic office (al-Māturīdī, 1426, p. 367).

In his work al-Mujarrad, Ibn Fūrak (d. 406/1015) transmits the following view from al-Ash'arī (d. 324/935–36) concerning the distinction between the terms nabī (prophet) and rasūl (messenger). According to al-Ash'arī, the term nabī carries two possible etymological meanings. The etymology of the term is derived from the root n-b-', which carries the meaning of "to inform". In this context, the term refers to an individual who is entrusted with the responsibility of conveying messages or information from Allah. Alternatively, the term may be derived from nabwah, signifying "elevation" or "high status," thus denoting a person of exalted rank and distinction. Accordingly, a

nabī is defined as either one who conveys divine revelation or one who possesses an elevated and distinguished status. In contrast, the term "rasūl" is defined as "one who is sent," thereby signifying an individual entrusted with the responsibility of conveying divine messages from Allah, encompassing His directives, acts of worship, assurances, and admonishments, to humanity. On this basis, it can be concluded that every rasūl is necessarily a nabī, whereas not every nabī is a rasūl. Al-Ash'arī (d. 935) further maintains that there were four women who were nabiyyāt (female prophets), although none of them held the rank of rasūl (Ibn Fūrak, n.d., p. 174).

Al- Qurtubī (d. 671/1273) documents two primary perspectives concerning Mary's prophethood. The first of these maintains that Mary was a prophet because Gabriel (Jibrīl) was sent to her and spoke directly with her. The second of these arguments opposes this conclusion, proposing that Mary was not a prophet despite her encounter with Gabriel. According to this perspective, Gabriel manifested as a human entity and engaged with the woman in this manner. This event is analogous to Gabriel's appearance before the Prophet Muḥammad in the form of Dihyah al-Kalbī, during which he conversed with the Prophet. Consequently, Gabriel's discourse with Mary does not inherently substantiate her prophetic status. Nevertheless, al- Qurtubī's discussion suggests that he regarded the first opinion—that Mary was a prophet—as the stronger and more preferable position (al- Qurtubī, 1384, p. 90).

Al-Suyūfī (d. 911/1505), in his marginal commentary (ḥāshiyah) on al-Bayḍāwī's (d. 685/1286) tafsīr, challenges the claimed scholarly consensus (ijmā') that Allah did not send any female prophets and states that the view affirming Mary's prophethood is well known. Furthermore, al-Subkī's argument is cited, proposing that Mary's inclusion alongside the prophets in Sūrat al-Anbiyā' serves as substantial evidence in support of her prophethood (al-Suyūfī, 1424, p. 531).

The question of whether Mary should be regarded as a prophet is not the primary focus of the present study. However, while the perspective that Allah did not appoint female prophets is more widely accepted in the Islamic tradition, it is crucial to acknowledge that every prophet was born of a woman. It can thus be concluded that, despite the fact that women are not generally regarded as prophets, they are regarded as the mothers of prophets. In this regard, Mary's status as the mother of Jesus has been widely recognised as a distinctive and singular role, one that has been regarded as the mother of a prophet. Moreover, given the extraordinary divine favours bestowed upon her, the possibility that she may be regarded as a nabiyyah (female prophet) cannot be discounted.

5. The Birth of Jesus (ʿĪsā)

Following the announcement of the birth of Jesus, Mary conceived and withdrew to a remote location, distancing herself from others (Maryam 19:22). The depiction of the mother as being alone during childbirth symbolically underscores the notion that loneliness can manifest in both physical and psychological dimensions. In this context, solitude is not presented as a voluntary choice but as an unavoidable separation. Mary's social isolation serves to underscore her inherent human nature. Despite the angelic visitation that announced the birth of her son, she was still burdened with the profound challenge of childbirth without the presence of a human father.

The accusations made against Mary by her community instigated a process of social stigmatisation that was centred upon her identity as a woman. According to Erving Goffman's theory of "stigmatized identity," when an individual is perceived to have violated prevailing social norms, that perceived violation comes to define the individual's entire social identity, resulting in the construction of a "negative identity" (Goffman, 2022, pp. 1–4). Mary experienced anxiety due to the possibility of being subjected to social exclusion as a result of her unmarried state. In expressing the immense burden she was carrying, she exclaimed, "If only I had passed away before this, and had become a thing forgotten and out of sight!" (Maryam 19:23). This statement once again underscores Mary's profoundly human character. This demonstrates that, despite being chosen by Allah, prophets,

righteous servants, and those of exceptional spiritual rank are, in essence, human beings who naturally experience and express deeply human emotions and reactions.

Al-Zamakhsharī offers an interpretation of this verse, suggesting that Mary's desire to have died and been forgotten was a natural consequence of the profound sense of shame experienced by human beings in such circumstances. The author further emphasises that this reaction should not be interpreted as a form of dissatisfaction with Allah's decree or as a consequence of the burden of proving her innocence. Mary was acutely aware of the exalted status that Allah had bestowed upon her, a spiritual station that only a select few are capable of bearing with steadfastness (al-Zamakhsharī, 1431, p. 12).

Al-Rāzī also addresses the question of why Mary wished for death and oblivion despite having already received the glad tidings of Jesus' birth. He elucidates that the profound sense of dislocation engendered by her seclusion, coupled with the anticipated verbal assaults from her peers, momentarily obscured her from comprehending the celestial promise concerning Jesus. Furthermore, he observes that individuals who are considered righteous and who undergo severe trials have often displayed similar reactions. In this regard, he cites reports stating that Abū Bakr wished to be a fruit on a tree pecked by birds, 'Umar wished to be a straw lying on the ground, 'Alī declared during the Battle of the Camel, "Would that I had died twenty years before this," and Bilāl al-Ḥabashī wished that he had never been born. According to al-Rāzī (1420, p. 526), such statements illustrate that expressions of this nature are not unusual among righteous individuals when confronted with exceptionally severe hardship and tribulation.

As previously mentioned, a number of potential explanations have been advanced to account for Mary's decision to withdraw to a secluded location. However, the Qur'anic verse itself contains no explicit indication supporting any particular interpretation of these possibilities (Gokkir, 2009, p. 96). However, Mary's decision to withdraw from society and her expressed wish for death lend considerable support to the view that she experienced an intense sense of loneliness, emotional distress, and apprehension in the face of the extraordinary trial that confronted her.

6. Divine Consolation and Inner Strength

A notable element of the narrative is the divine consolation bestowed upon Mary in the moment of her profound solitude. The reassurance given to her not to grieve, in conjunction with the revelation that Allah had caused a stream to flow beneath her (Maryam 19:24), constitutes in itself an extraordinary event. Nevertheless, exegetical literature presents divergent opinions regarding the identity of the individual who addressed Mary on this occasion. Al-Ṭabarī (d. 310/923) records a plethora of narrations identifying the speaker as either Jesus or an angel. He cites numerous reports that lend support to both the view that the speaker was Gabriel (Jibrīl) and the view that it was the infant Jesus. Following the presentation of these narrations, al-Ṭabarī concludes by stating that he himself inclines to the opinion that the speaker was Jesus (al-Ṭabarī, n.d., pp. 172–175).

Similarly, the account of Mary shaking the trunk of the date palm after withdrawing from society, whereupon fresh dates fell for her (Maryam 19:25), has also been understood in the exegetical tradition as possessing an extraordinary character. In his *Tafsīr*, Muqātil b. Sulaymān states that the date palm had been dry but became green when Mary shook it (Muqātil b. Sulaymān, p. 625). In addition, Al-Ṭabarī has documented numerous reports indicating that the season was winter, that the dry branches became green when Mary shook the tree, and that fresh dates subsequently fell from it (Al-Ṭabarī, n.d., p. 178).

Al-Zamakhsharī elucidates that the provision of dates and water to Mary served two complementary purposes: to satisfy her physical need for sustenance and to provide solace and reassurance to her spirit through a miraculous occurrence (Al-Zamakhsharī, 1431, p. 14).

Al-Rāzī (d. 276 AH) offers a similar interpretation, maintaining that these provisions were granted both to meet Mary's bodily needs and to console her through the manifestation of a divine miracle, thereby strengthening and reassuring her heart (al-Rāzī, 1420, p. 528).

Al-Bayḍāwī also states that Mary wished for death and oblivion because of the shame she experienced and her fear of people's accusations and reproach. The author expounds on the notion that Allah is the source of inspiration for the figure in question, assuring her of the manifestation of a divine miracle, and offering consolation through the provision of dates, which are particularly conducive to women in the postpartum state (al-Bayḍāwī, 1418, pp. 8–9).

Mary's wish for death and to be forgotten is indicative of the immense burden of the experience she was undergoing, and indicates that she anticipated the severity of the public reaction she would face (al-Shinqīṭī, 1995, p. 390). It is evident that the subsequent accusations directed towards her, asserting that she had committed an act of disgrace (Maryam 19:27), despite the acknowledged righteousness of her parents (Maryam 19:28), substantiate that her apprehensions were well founded (al-Shinqīṭī, 1995, pp. 390–391). These reactions also constitute indirect evidence of the extraordinary nature of Jesus' birth. In the event that Mary had conceived and given birth within the context of matrimony, it would have been unnecessary for her to provide justification to her community. Furthermore, the profound significance attributed to her withdrawal from society and her wish for death, as reflected in the Qur'anic narrative, would not have been observed.

A thorough examination of Mary's life reveals that she was bestowed with numerous divine favours, including miraculous provision without measure, the visitation of an angel, and direct reception of divine revelation. Concurrently, her profound yearning for death and her wish to be consigned to oblivion serve to underscore the immense psychological burden of the ordeal she endured. Despite having personally witnessed manifestations of divine power, she nevertheless expressed such a wish, indicating the depth of her sorrow and emotional exhaustion. It is evident that, despite Mary's unparalleled status among women, as a result of Allah's election, she was still a human being, inherently characterised by innate human emotions. Her responses during these events provide a clear illustration of the profoundly human dimension of her character.

Conclusion

The Qur'anic narratives, which constitute a significant component of the Qur'an's content, occupy a central place in its message when their purposes are taken into consideration. The fundamental principles of *tawḥīd* are conveyed through these narratives, either directly or indirectly. It is evident that the most notable of these is the narrative of Mary (Maryam). In contrast to the prevailing customs of her time, Mary lived an isolated life in the sanctuary, separated from her family. This circumstance inevitably imposed considerable human and emotional challenges upon her.

A thorough examination of the life of Mary reveals that it is characterised by both the extraordinary and the supernatural, in addition to the profoundly human. Her dedication to the sanctuary at a tender age resulted in her separation from ordinary social life and her upbringing in relative isolation. This circumstance served to increase her vulnerability as a human being; however, it also served as a preparatory stage through which she was made ready for the demanding trials ordained by divine providence. Consequently, Mary's early life can be regarded as a distinctive period in which human fragility and divine preparation are intricately interwoven.

During this period of solitude in the sanctuary, Mary's election by Allah, her exaltation above all other women, and the extraordinary favours bestowed upon her reveal the supernatural dimension of her narrative. According to the Qur'anic account, upon each occasion that Zechariah paid a visit to Mary, he discovered that provisions had already been laid out for her. His astonishment at these provisions led him to inquire about their source. Confronted with this extraordinary event, Zechariah

was inspired to turn to Allah in sincere supplication, and in response to his heartfelt prayer, Allah granted him the glad tidings of the birth of John (Yahyā).

The astonishment and wonder displayed by both Mary and Zechariah in response to these events serve to highlight their human nature. This feature is of particular significance, as it demonstrates that while the Qur'an emphasises divine election, it also gives prominence to the emotional responses of those whom Allah has chosen. Despite the fact that certain commentators have interpreted Mary's miraculous provision in the sanctuary as an ordinary rather than a supernatural occurrence, the fact that Mary resided there in isolation, had no one else to provide for her, and that Zechariah himself reacted with evident astonishment provides substantial support for the extraordinary character of the event. In this respect, Mary's life provides a striking example of manifestations of divine power intimately interwoven with authentic human emotions.

Mary's childbirth without the agency of a human father constitutes one of the most remarkable extraordinary events in her life. Despite the fact that certain interpretations have sought to explain this event in natural rather than supernatural terms, the Qur'an's explicit emphasis on Mary's question of how she could conceive despite never having been touched by a man clearly underscores its miraculous character. Her subsequent withdrawal from society, her fear of public reaction, and her wish to be forgotten – even to die – reveal the simultaneous presence of both the divine and the human dimensions within this narrative. Her trepidation regarding the public's reaction stemmed from the acknowledgment that she lacked the capacity to articulate an occurrence that lay beyond the confines of the conventional human experience. Furthermore, her yearning for oblivion and death can be interpreted as a reflection of profoundly human emotions and innate psychological responses. Consequently, despite having personally observed and experienced extraordinary manifestations of divine power, Mary remained a human being capable of experiencing genuine human emotions and displaying natural human reactions.

Following the birth of Jesus, it is argued that Allah's consolation of Mary and His provision of water and fresh dates constitute extraordinary manifestations of divine care. It is evident that by providing sustenance to her after childbirth and offering reassurance to alleviate her grief, Allah not only addressed her physical needs but also provided emotional solace. These acts are considered further manifestations of the divine favour bestowed upon Mary. The feelings of shame, anxiety, and helplessness that accompanied her inability to explain the fatherless birth of her child were, at least in part, alleviated through this divine consolation and gracious support.

The present study demonstrates that the individuals portrayed in the Qur'an as Allah's chosen servants, despite being endowed with exceptional divine favours, ultimately remain human beings. The analysis of Mary's narrative demonstrates that the presence of extraordinary experiences does not negate the human qualities or natural emotional responses of these chosen individuals. Conversely, the findings suggest that divine election is not incompatible with authentic emotional and psychological responses. In this respect, Mary's profound experiences of fear, sorrow, and loneliness illustrate that the Qur'an does not portray its chosen servants as idealized or superhuman figures; rather, it presents them as exemplary individuals who live within the realities of human existence and remain subject to the limitations of human nature.

The findings of this study further suggest that the integration of divine election with human emotion strengthens the exemplary value of the Qur'anic narratives and highlights the extent to which the Qur'anic message addresses fundamental aspects of human nature. This demonstrates that, for the distinguished individuals entrusted with conveying the divine message, the coexistence of the extraordinary and the human is not only inevitable but also an essential and functional dimension of their divinely ordained mission.

www.turkishstudies.net/religion

Turkish Studies - Comparative Religious Studies

eISSN: 2667-5544

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

Hız. Meryem Kıssasında Dikkat Çeken Hârikulâde Unsurlar ve Beşerî Zorlukların Analizi

Giriş

Kur'an-ı Kerîm, muhataplarına hakikati kimi zaman doğrudan, kimi zaman ise kıssalar aracılığıyla sunmaktadır. Bu anlatım biçimi, hakikatin idrak edilmesi ve içselleştirilmesi açısından önemli bir işlev görmektedir. Bu bağlamda Hız. Meryem kıssası, içerdiği hârikulâde ve beşerî unsurlar aracılığıyla, Allah tarafından seçilmiş şahsiyetlerin ilahî görevleri ile insanî yönlerini birlikte taşıdığını gösteren dikkat çekici bir örnek oluşturmaktadır. Bu çalışma, Hız. Meryem'in şahsında tezahür eden söz konusu iki yönlü yapıyı ele almakta; onun hayatında bu çift boyutlu rolün mahiyetini ve nasıl anlamlandırılması gerektiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada Hız. Meryem'in hayatı ile ilgili ayetler, tefsir kaynaklarında sistematik ve kronolojik bir şekilde taranmıştır. İçerik analizi yöntemiyle konuyla ilgili tefsirler taranarak araştırmanın taslağına uygun olarak işlenmiştir. Konu, ayetler ekseninde ele alındığından genellikle ayetlere yapılan tefsirler üzerinden açıklamalara yer verilmiştir. Kullanılan tüm ayetlerin Türkçe mealleri Diyanet İşleri Başkanlığının yeni mealinden alınmıştır.

Konu hem İslam'da hem Hristiyanlıkta önemli bir isim olan ve Kur'an'da adı çokça geçen tek kadın ile alakalı olduğundan, onunla ilgili yapılmış çok sayıda çalışma mevcuttur. Bu mevzu ile doğrudan alakalı yapılmış bilimsel makalelerden bazıları şu şekilde sıralanabilir. Ayetler ekseninde Hız. Meryem ve Hız. İsa hakkında genel bilgiler ihtiva eden "Kur'an-ı Kerim'e Göre Hız. Meryem ve İsa (a.s.)" (Güç, 1991) isimli çalışma alandaki eski ve kapsamlı araştırmalardan biridir. "Kur'an'da Hız. Meryem Mucizesi" (Okuyan, 2005) adlı çalışma, Hız. İsa'nın dünyaya gelmesinin mucizevî olduğunu ve bunun mahiyetini açıklamayı önclemiştir. "Kur'an-ı Kerimde Hız. Meryem'in Hamileliği ve Kendisine Gönderilen Ruh" (Karaca, 2015) makalesi, gönderilen ruhun mahiyeti ve arka planındaki hakikati ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. "İslâm Tasavvufunda Hız. Meryem" (Çubukcu, 2019), onun tasavvufî eserlerdeki ele alınışını; "İşari Tefsirlerde Hız. Meryem" (Ay, 2011), İşari tefsirlerdeki konumunu; "Kurtubî Tefsiri'nde Hız. Meryem" (Efe, 2018) çalışması ise Kurtubî'nin yaklaşımına göre konuyu ele almıştır. "Hız. Meryem ve Kadının Gücü" (Güler, 2016) çalışması ise onun başına gelen hadiselerle karşı dik durması ve mukavemet göstermesine vurgu yapmıştır. Ancak bu araştırmalarda Hız. Meryem'e bahşedilen ilahi inayet ve ikramların yanında, karşılaştığı psikolojik, duygusal zorluklar ve bunlar karşısında gösterdiği beşerî refleksler ya göz ardı edilmiş ya da yüzeysel kalmıştır. Çalışmamız; onun hayatı örnekliğinde, seçilmiş olmanın sadece tabiatüstü yönlerle ön plana çıkmadığı, duygusal ve insanî yönlerin de dikkat çekici olduğu hakikatine vurgu yapmaktadır.

Hârikulâde sözcüğü 'bozmak, yırtmak, delmek' anlamlarına gelen (Râgıp el-İsfahânî, 1412, s. 279) h-r-k (خرق) fiilinden ismi fail olan 'hârik' ile 'alışılmış olan şey' manasına gelen 'âdet' kelimelerinden oluşmuş bir tamlamadır. Alışılmışı ve normal telakki edileni aşan, olağanüstü, anlamına gelmektedir. (Özervarlı, t.y.) Tartışmalı bir mesele olmakla birlikte hârikulâdeler dinî

olanlar ve olmayanlar şeklinde iki kategoriye ayrılmıştır. Dinî olanlar; mucize, irhas, keramet, maûnet, istidrâc ve ihanet olarak sıralanırken dinî olmayanlar ise sihir, şa'beze ve kehanet olarak sınıflandırılmıştır. (Özervarlı, t.y.)

Bu çalışma ile ilgili ele alınacak hârikulâdeler; mucize, keramet ve irhasıdır. Hz. Meryem kıssasında anlatılan hârikulâde hadiseler, farklı kanaatlere göre, bu kategorilerden birine dahil edildiği için bu kavramlar üzerinde durulacaktır. Peygamberlik iddiasında bulunan kişiden sadır olan hârikulâdeliklere mucize, peygamberlik iddiası olmayan birinden zuhur eden olağanüstü olaylara keramet, peygamber olmadan önce kişide meydana gelen tabiatüstü olaylara ise irhas denmiştir. (Cürcânî, 1428, s. 265) Hz. Meryem'in yaşantısında meydana gelen hâdiseleri, yukarıdaki tanımların hepsini kapsadığı için hârikulâde unsurlar şeklinde tanımlamanın yerinde olacağı düşünülmüştür.

Kıssa (القصة) kelimesi; sözlükte haber, anlatı anlamlarına gelmektedir. Çoğulu kıssastır (القصاص). (İbn Manzur, 1414, s. 74) “Kasas” şeklinde kullanımı da mevcuttur. (Âl-i İmrân 3/62, Yusuf 12/3, el-Kasas 28/25) Kur'an-ı Kerim'de geçen, geçmiş ümmetlerden ve peygamberlerden bahseden haberlere kıssasü'l-Kur'an denmektedir. (el-Kattân, 1421, s. 316). Kıssalar çoğu zaman geçmişe ait birçok vakayı, ümmetlerin tarihini, belde ve yurtlarını kapsamakta; her bir kavmin izlerini takip etmekte ve onların içinde bulundukları hâli adeta canlı bir tablo halinde anlatmaktadır. (el-Kattân, 1421, ss. 316-317)

Kur'an'daki her bir kıssa, sözlük anlamına da uygun olarak, bizim için haber niteliği taşımaktadır. Eğer Allah bize bunları haber vermeseydi kıssaların anlattığı hakikatler hakkında bilgi sahibi olamayacaktık. Zira hali hazırda da sadece Allah'ın haber verdiği kadarını bilmekteyiz.

Kur'an kıssaları birçok amaca matuf olarak zikredilmiştir. Bunlardan bazıları; Allah'a davetin temelini ortaya koymak (el-Enbiyâ 21/25), her peygambere indirilen şeriatin usulünü bildirmek, (Hûd 11/120) peygamberlerin nübüvvetini ispat etmek (Hûd 11/49), geçmiş ümmetler hakkında bilgi vermek (et-Tevbe 9/70), ehl-i kitabın gizlediği bazı hakikatleri ortaya çıkarmak (Âl-i İmrân 3/93) ve ibret alınmasını sağlamak (Yusuf 12/111) şeklinde sıralanabilmektedir. (el-Kattân, 1421, ss. 317-318)

Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde “*Kitap'ta Meryem'i an* (Meryem 19/16)”, “*İbrahim'i an* (Meryem 19/41)”, “*Mûsâ'yı an*” (Meryem 19/51) şeklindeki ifadelerle örnek şahsiyetlerin ve peygamberlerin hatırlatılmasına özel bir vurgu yapılmaktadır. Bu bağlamda Kur'an'da peygamberlere yer verilmiş ve onların hayatlarına dair anlatımlar kıssalar aracılığıyla sunulmuştur. Söz konusu anlatımlar, Hz. Yûsuf kıssası örneğindeki şekliyle (Yusuf 12/1-111) bütüncül bir yapı arz edebildiği gibi, Hz. Mûsâ örneğinde görüldüğü üzere farklı surelere dağılan kesitler (el-Kasas 28/3-35, Tâhâ 20/9-98, el-A'râf 7/155) halinde de aktarılmıştır.

“*Kitap'ta Meryem'i de an* (Meryem 19/16) buyruğu doğrultusunda Hz. Meryem kıssasına Kur'an'ın çeşitli yerlerinde yer verilmiştir. Bu anlatılarda, Hz. Meryem'in mabede adanması (Âl-i İmrân 3/35), kendisine hesapsız rızık verilmesi (Âl-i İmrân 3/37), meleklerle konuşması (Âl-i İmrân 3/42) ve babasız bir şekilde çocuk dünyaya getirmesi (Âl-i İmrân 3/42, Meryem 19/20-21, el-Enbiyâ 21/91, et-Tahrîm 66/12) gibi olağanüstü hususlar öne çıkmaktadır. Bununla birlikte onun hâyâ duygusu (Meryem 19/18), insanlardan uzaklaşmayı tercih etmesi (Meryem 19/16) ve yaşadığı ağır imtihan karşısında ölümü temenni etmesi (Meryem 19/23) gibi insanî yönleri de özellikle vurgulanmaktadır. Bu çalışma, Hz. Meryem kıssasında, söz konusu olağanüstü nitelikler ile beşerî özellikleri birlikte ele alıp analiz etmeyi amaçlamaktadır.

1. Hz. Meryem'in Dünyaya Gelişi ve Mabede Adanma Süreci

Hiz. Meryem'in hayatına, annesinin yaptığı dua ile başlamak mümkündür. Annesi (İmrân'ın karısı) karnındaki çocuğu sırf Allah'a hizmet etmek için adamış ve Rabbinin de bunu kabul buyurmasını istemişti. (Âl-i İmrân 3/35)

Mukâtil b. Süleyman'ın (ö. 150/767) tefsirinde, Hiz. Meryem'in annesinin Hanne binti Fakûz olduğu ve söz konusu duayı ettiği sırada Hiz. Meryem'e hamile bulunduğu rivayet edilmektedir. Aynı kaynakta, Hiz. Meryem'in babası İmrân'ın ise Hiz. Dâvûd'un soyundan geldiği ve İsrailoğulları melikleri arasında yer alan İbn Mâsân nesline mensup olduğu belirtilmektedir. (Mukâtil b. Süleyman s. 271) Aynı rivayet Taberî'nin (Taberî, t.y., s. 328) ve (ö. 310/923) Sa'lebî'nin (Sa'lebî, 1436, s. 249) tefsirinde de zikredilmiştir. Taberî, İmrân'ın soyunu Hiz. Davud'a kadar devam ettirmiştir. (Taberî, t.y., ss. 328-329)

Mukatil, tefsirinde İmrân'ın; karısına 'Eğer doğacak çocuğun kız olursa ne yapacaksın?' dediğine dair bir rivayet nakletmiştir. (Mukatil b. Süleyman, s. 272) Aynı rivayeti Kelbî'den naklen, Semerkandî (ö. 373/983) de tefsirinde zikretmiştir. (Semerkandî, ty. s. 207.)Bu rivayeti bu iki eser dışında başka bir tefsirde göremedik ancak rivayetten, o dönemde kız çocuklarını mabede bağışlama geleneğinin olmadığı sonucu çıkmaktadır. Taberî de o dönemde sadece erkek çocuklarının mabede bağışlandığına dair bir rivayet zikretmiştir. (Taberî, t.y., s. 334.) Zeccâc (ö. 311/923) da o dönemde insanların erkek çocuklarını mabede hizmet etmek için adadıklarını ancak bunun kız çocukları için tercih edilmediğini zikretmektedir. (Zeccâc, 1408, s. 401.) Zemahşerî (ö. 538/1144) de mabede çocuk adamanın onlarda muteber bir durum olduğunu ancak bunun erkek çocuklar için tercih edildiğini, Hiz. Meryem'in annesinin erkek evlat istemiş olma ihtimalinin de bulunduğunu zikretmiştir. (Zemahşerî, 1431 s. 355.)

Ayette geçen 'muharreran' lafzı için Mukâtil, mabedin hizmetkârı ve dünya işlerinin kendisine bulaşmadığı halis kimse açıklamasını yapmıştır.(Mukâtil b. Süleyman, 1423, s. 271) Taberî, Hiz. Meryem'in annesinin adağını sadece Allah'a ibadet etmeye, onun hizmetine, onun kutsal mekanının hizmetine vakfettiğini, onun dışındaki dünyevi işlerden azade kıldığını ifade ettiği birçok rivayete yer vermiştir. (Taberî, t.y., ss. 331-333) Tüsterî, (ö. 283/896) dünyaya ait bağlardan, nefsi arzulardan sıyrılma ve yalnızca Allah'a ve mabedin hizmetine adanmış olmanın kastedildiğini nakletmiştir. (Tüsterî, 1423, s. 48) Mâtürîdî (ö. 333/944), geçinme ve benzeri işlerden özgür olma ve sadece ibadetle meşgul olma anlamı vermiştir. İbn Abbas'tan rivayetle yine bu lafız için Allah'a karşı saf ve halis olma ile mescide hizmet etme anlamını vermiştir. (Maturîdî, 1426, s. 357.) Mâverdî (ö. 450/1058) de bu lafzın ne anlama geldiği hususunda üç görüş zikretmiştir. İlki, bunun "ibadete has kılınmış, yalnızca Allah'a adanmış" anlamına geldiği yönündedir. İkincisi, "mabede hizmet eden bir görevli" anlamına geldiği şeklindedir. Üçüncüsü ise, "dünyevî bağlardan azade kılınarak Allah'a itaate adanmış" anlamını ifade ettiği yönündedir. Bu lafzın kullanılma sebebi olarak Hiz. Meryem'in dünyevî işlerden sıyrılıp sırf Allah'ın hizmetinde olmasının kastedildiği anlaşılmaktadır. (Mâverdî, t.y., s. 387.) Burada annenin, evladını dünyevî işlerden uzak tutma ve sadece Allah'ın hizmetinde olmasını istediği ortaya çıkmaktadır.

O dönemde kız çocuklarının mabede bağışlanması, örneğine rastlanmamış bir durum olsa da Hiz. Meryem'in annesinin bu samimi duasını Allah, en güzel şekilde kabul buyurmuştur. (Âl-i İmrân 3/37)

2. Hz. Meryem'in Hesapsız Rızıklanması

İmrân'ın karısı, Hiz. Meryem'i dünyaya getirdi ve bu çocuk kız olduğu için de Kur'an'da kız çocuğunun erkek çocuk gibi olmadığı, ancak Allah'ın bu adağı en güzel şekilde kabul buyurduğu belirtilmiştir. (Âl-i İmrân 3/36-37) Burada Hiz. Meryem'in annesinin '*Ben onu kız doğurdum*' (Âl-i İmrân 3/36) şeklindeki ifadesi ve sonrasında '*Oysa Allah, onun ne doğurduğunu daha iyi bilir. Erkek, kız gibi değildir*' (Âl-i İmrân 3/36) mealindeki ayet akla gelmektedir. Taberî, Hiz. Meryem'in

annesinin bu söyleminin, dünyaya erkek evlat getirme ve onu Allah'a adama umudu taşıdığına dair rivayet zikretmiştir. Kız evladı olunca da umduğunu bulamama veya hayal kırıklığına uğrama sebebiyle üzüntüsünü dile getirmiş olma ihtimalinden dolayı böyle bir söz sarfetme ihtiyacı duymuş olabileceğine dair bir rivayet de nakledilmiştir. (Taberî, t.y., ss. 333-335) Taberî, *'Erkek, kız gibi değildir'* ifadesinden erkeklerin mabet hizmetine daha uygun olduklarının kastedildiğine işaret etmiştir. (Taberî, ts, ss. 335-336) İbn Ebi Hâtim (ö. 327/938) de aynı rivayetleri zikretmiştir. (İbn Ebi Hatim, 1419, s. 637) Matürîdî de Hz. Meryem'in annesinin bu sözünün, evladının Allah'tan niyet ettiği işe uygun görülmezse, adağına konu olan itaatinin kabul edilmesini istemeye yönelik üstü kapalı bir talep anlamı taşıdığını ifade etmiştir. (Mâtürîdî, 1426, s. 358) Yukarıdaki ayetle ilgili olarak Kuşeyrî; (ö. 465/1072) *"'Muharrar' (المحرر), yaratılmış hiçbir varlığın köleliği altında olmayan kimsedir,"* tanımını yaptıktan sonra, Allah'ın onu, ezeli hükmünde, her hâl ve şartta dünyaya dair meşguliyetlerin köleliğinden azat ettiğini söylemiştir. Hz. Meryem'in annesi böyle bir adağı adayıp onu kız olarak dünyaya getirdiğinde, bundan dolayı bir mahcubiyet duyup, 'muharrar' olmaya elverişli olmadığını düşünmüştür. Bunun üzerine zahirde erkek ile kız bir değildir; ancak Hak Teâlâ onu kabul ettiğinde, ondan her türlü harikulade durum zuhûr eder, ifadelerini kullanmıştır. (Kuşeyrî, 1431, s. 237) *'Oysa Allah, onun ne doğurduğunu daha iyi bilir'* (Âl-i İmrân 3/36) Bu ifade, doğan çocuğun değerini yüceltmek ve annenin, kendisine verilen ilâhî lütfun mahiyetini yeterince kavrayamamasını ortaya koymak içindir. Bunun anlamı şudur: Allah, onun dünyaya getirdiği şeyi ve ona bağlı olarak gerçekleşecek büyük hadiseleri en iyi bilendir; nitekim onu ve oğlunu âlemlere birer ayet kılacaktır. (el-Mü'minûn 23/50) O ise bunlardan habersiz olduğu için hayıflanmıştır. Bu sebeple üzülmüştür. (Zemahşerî, 1431, ss. 355-356) Bu açıklamalar Zemahşerî'nin söz konusu ayete dair yaptığı açıklamalardır. Bu kabulün bir neticesi olarak Allah Hz. Meryem'i hesapsız rızıklandırmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de, Hz. Zekerîyyâ'nın Hz. Meryem'in bulunduğu mekâna her girişinde onun yanında yiyecekler bulunduğu, bu rızıkların kaynağını sorduğu ve Hz. Meryem'in de bunların Allah katından olduğunu ifade ettiği bildirilmektedir. (Âli İmran 3/37)

Söz konusu ayeti kerimede Hz. Zekerîyyâ'nın Hz. Meryem'in yanında zamansız sebze ve meyveler gördüğüne dair bir rivayet vardır. (Mukâtil b. Süleyman s. 273) Bunların kendisine nereden geldiğini sorduğunda da Allah katından olduğunu söylemiştir. (San'ânî, 1419, s. 76) Hz. Meryem'in yanında mevsiminde olmayan meyvelerin olduğuna dair Taberî çokça rivayet zikretmiştir. (Taberî, t.y., ss. 353-356) Buna karşın bu yiyeceklerin bir marangoz vasıtasıyla getirildiğine dair sadece tek bir rivayete yer vermiştir. (Taberî, t.y., s. 357) Hz. Zekerîyyâ'nın söz konusu yiyeceklerle şaşırması Hz. Meryem'in kaldığı yeri kilitlemesi sebebiyledir. Bu da yiyecekleri başkasının getirmiş olma ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. (Taberî, t.y., s. 359) Hz. Zekerîyyâ'nın, Hz. Meryem'in yanına her gittiğinde, onun yanında yazın kış meyveleri, kışın da yaz meyveleri gördüğüne dair müteaddit rivayetler de nakledilmiştir. (Mâtürîdî, s. 359) Hz. Zekerîyyâ'nın kendisinden başka kimsenin giremediği Hz. Meryem'in yanında yiyecekleri gördüğünde şaşırıp nereden geldiğini sorduğu ile ilgili rivayetler de bir hayli fazladır. (Semerkandî, s. 209; Sa'lebî, s. 271) Bu durumun olağanüstü bir değer taşımadığı ve sıradan bir olay olduğu ile ilgili yaklaşımlar da mevcuttur. Örneğin Reşid Rıza'ya (ö. 1935) göre Hz. Zekerîyyâ'nın Hz. Meryem'in yanında yiyecek bir şeyler gördüğünde bunun nereden geldiğini sorması ve Hz. Meryem'in de bunların Allah katından olduğunu söylemesi olağan bir durumdur. Zira her şey nihai noktada Allah'tan gelmektedir. (Reşid Rıza, 1990, s. 241) Seyyid Kutub (ö. 1966) da tefsirinde ilgili ayeti zikrettikten sonra ayet hakkında zikredilen rivayetlere dalmanın gerekli olmadığını söyleyip bu rızkın bereketli olduğunu bilmenin yeterli olacağını söylemiştir. (Seyyid Kutub, 1972, s. 393) Ancak kanaatimize göre bu durumun sıradan bir olay olması pek mümkün görünmemektedir. Zira sıradan bir durum olsa Hz. Zekerîyyâ'nın bu durumu garipsememesi, Hz. Meryem'e onların nereden geldiği ile ilgili bir soru sormaması gerekirdi. Ancak Hz. Zekerîyyâ'nın bu duruma şaşırması ve rızkın kaynağını sorması bizce olayın hârikulâdelik boyutuna işaret etmektedir.

Ayette geçen ‘mihrâb’ kelimesinin tanımı ile ilgili tefsirlerde zikredilen görüşlerden bir kısmı şöyledir. O dönemde mescitlere mihrap dendiği, Hz. Zekeriyya’nın Hz. Meryem’e merdivenle çıkılabilen yüksekçe bir oda inşa ettiği ya da birkaç kapıdan girilerek ulaşılan bir yer olabileceği ve Hz. Meryem’in de orada kaldığı şeklinde açıklamalar yapılmıştır. (Zeccâc, 1408, s. 403; Vahidî, 1430, s. 206; Sem’anî, 1418, s. 314; Râzî, 1420, s. 206) Bu rivayetlerden sonra Hz. Zekeriyya’nın Hz. Meryem’in yanında rızık gördüğüne şaşırdığı belirtilmiştir. (Zemahşerî, 1431, s. 308) Bu durumda Hz. Zekeriyya’dan başka birinin oraya gitmesinin mümkün olmadığı ve Hz. Meryem’in de yalnız olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda Hz. Meryem’in yanında gördüğü rızık bir başkasının getirmiş olabileceği ihtimali ortadan kalkmaktadır.

Allah’ın Hz. Meryem’i hesapsız rızıklandırması ile ilgili olarak Razî (ö. 606/1210), şunları söylemektedir. “Bu ayet evliyanın kerametinin hak oluşuna delil olarak gösterilmektedir. Hz. Meryem’in yanında rızık bulunması tabiatüstü, hârikulâde bir olaydır.” Razî bu görüşü zikrettikten sonra bunu birkaç açıdan ispat etmeye çalışmaktadır. “Hz. Meryem’e gönderilen rızık onun makamının üstünlüğüne, şanının yüceliğine ve şerefli bir insan oluşuna delalet etmektedir ki bu ayetin bağlamına da uygundur. Rızık kelimesinin nekre (belirsiz) olarak kullanılması rızkın büyüklüğüne ve azametine delildir. Bu da olağanüstü oluşuna dair bir işaret taşımaktadır. Ayrıca Hz. İsa ve Meryem’de olağanüstü haller zuhur etmese ‘Kendisini de oğlunu da âlemlere (kudretimizi gösteren) birer delil yapmıştık.’ (el-Enbiya 21/91) ayetindeki nitelemenin bir anlamı olmazdı. Ayrıca yanında, zamanı ve mevsimleri olmayan meyvelerin bulunması olayın hârikulâdeliğinin sabit oluşuna delildir. Hz. Zekeriyya’nın orada Allah’a dua edip kendisine temiz bir nesil bahşetmesini istemesi Hz. Meryem’e gönderilen rızkın âdeti bozan, olağanüstü bir durum olduğuna şu açıdan işaret etmektedir. Hz. Zekeriyya orada tabiatüstü bir olayın vuku bulduğunu görünce aynı şeyin kendisi için de mümkün olabileceğini düşünüp kendisi yaşlı ve hanımı da kısır olduğu halde Allah’tan evlat istemiştir. Dolayısıyla gördüğü hârikulâdeliğin kendisi için de mümkün olmasını istemiştir. (Râzî, 1420, s. 607)

Hz. Zekeriyyâ’nın, Hz. Meryem’e yanında bulunan rızkın kaynağını sorması ve onun bu rızkın Allah katından olduğunu, Allah’ın dilediğini hesapsızca rızıklandırıldığını ifade etmesi, (Âli İmran 3/37) Zekeriyyâ için önemli bir anlam ve ilham kaynağı olmuştur. (Maturidî, 1426, s. 360) Bu durum üzerine Zekeriyyâ, Allah’a yönelerek kendisine bir evlat bağışlanması için dua etmiştir. (Âl-i İmrân 3/38) Nitekim Yüce Allah, bu duayı kabul etmiş ve ona Yahyâ’yı müjdelemiştir. (Âl-i İmrân 3/39) Ancak Hz. Zekeriyyâ, ileri yaşta olması ve eşinin kısır bulunması sebebiyle kendisine verilen bu müjdeyi beşerî bir şaşkınlıkla karşılamış, böyle bir durumun nasıl gerçekleşeceğini dile getirmiştir. Bunun üzerine Allah, yaratmanın kendi kudreti açısından kolay olduğunu bildirmiştir. (Âl-i İmrân 3/40) Bu anlatım, Hz. Zekeriyyâ’nın peygamberlik vasfına rağmen beşerî yönünü muhafaza ettiğini ve insanî tepkiler gösterebildiğini ortaya koymaktadır.

Kur’an-ı Kerim’de Hz. Meryem’in mabeddeki hayatından, Hz. Zekeriya’nın onun bakımını üstlenmesi ve hesapsız rızıklanması haricinde pek söz edilmemiştir. O dönemde kız çocuklarını mabede bağışlama geleneği olmadığı için, Hz. Meryem’in kadın olarak mabedde yalnız olduğu ve bakımını üstlenen Hz. Zekeriyya’dan başka kimsesinin olmadığı anlaşılmaktadır. Elbette ki bu da bir insan olarak kendisini yalnız hissetmesine sebep olmuştur. Allah’ın ona hesapsız rızık vermesini ona karşı bir teselli olarak da düşünmek mümkündür.

3. Hz. Meryem’e Melek Gönderilmesi ve Hz. İsa’nın Müjdelenmesi

Allah, Hz. Meryem’i seçmiş ve diğer kadınlardan üstün kılmıştır. (Âli İmran 3/42) Bu üstünlük ve seçilmişlik elbette ki sorumluluk da getirecektir. Bu sorumluluk Hz. Meryem’e İsa Mesih’in müjdelenmesi olmuştur. (Âli İmran 3/42) Ancak bu müjde haberi meleğin tam bir insan suretine bürünmesiyle kendisine verilmiştir. (Meryem 19/17.) Kuşkusuz bir canın yaratılması, Allah için kolaydır. Hz. Meryem’in de baba figürü olmaksızın hamile kalması Allah için kolay olsa da (kun feyekun) insanlar nezdinde hârikulâde bir olaydır.

Matürîdî; “ayette ‘ona ruhumuzu göndermiştik’ ifadesinin yer almış olması bu ruhun Hz. İsa olma ihtimalini de düşündürmüştür ancak Kur’an’da Cebrail’e (as) de ‘ruh’ denmesi (Zemahşerî, 1431, s. 9) sebebiyle, bu ruhun Cebrail olma ihtimalini daha güçlü kılmaktadır.” demiştir. (Matürîdî, 1426, s. 227)

Zemahşerî’ye göre “Cebrail’in (as) eli yüzü düzgün tam bir insan suretinde görünmesi Hz. Meryem’in ondan korkmaması, ona karşı ünsiyet kurması açısından önemlidir. Eğer Cebrail (as) melek suretinde görünseydi Hz. Meryem ondan korkup kaçabilir ve onun söylediklerini duyamayabilirdi. Ayrıca Cebrail’in (as) o güzel suretine rağmen Hz. Meryem’in Allah’a sığınması onun iffet ve takvasını bir kez daha ortaya koymuştur. (Zemahşerî, 1431, s. 9)

Cebrail’in (as) Hz. Meryem’e insan suretinde görünmesinin sebebi hikmetlerinden biri de Hz. Meryem’in kalbinin tatmin olmasıdır. Zira meleği bizatihi görmemiş olsaydı kalbinde bir kuşku kalabilirdi. Yine kendisi uyurken birinin ona yaklaşmış olabileceği, kendisini bayıltıp dokunmuş olabileceği ihtimalini düşündürebilirdi. Ancak meleğin insan suretinde gelip ona bir evlat müjdelemesi, Hz. Meryem’in onu görmesi, onunla konuşması, Hz. Meryem’in kalbinin tatmin olması açısından önemlidir. (Şa’râvî, 1414, s. 196)

Her ne kadar melek, insan suretinde görünerek Hz. Meryem’e bir evlat müjdesi getirmiş olsa da bu durum onun açısından olağan ve tecrübe edilegelmiş bir hadise değildir. Hz. Meryem, karşılaştığı bu olağanüstü durum karşısında şaşkınlığını gizleyememiş; kendisine hiçbir beşer temas etmediği hâlde nasıl çocuk sahibi olabileceğini sorgulayarak hayretini dile getirmiştir. (Meryem 19/20.) Bu esnada Hz. Meryem’in kendisine hiçbir beşerin dokunmadığını dile getirmesi, evlat sahibi olmak için biyolojik bir sebep sonuç ilişkisi gerektiğini, bunun aksinin mümkün olmadığını düşündüğünü göstermektedir. (Maturîdî, 1426, s. 228) Bu durum, Hz. Meryem’in insanî yönüne işaret etmektedir. Allah tarafından seçilmiş ve üstün kılınmış olmakla birlikte, onun da bir beşer olduğu ve insanî nitelikler taşıdığı göz ardı edilmemelidir. Benzer bir durum yukarıda Hz. Zekeriyya için de zikredilmişti. O da kendisine Hz. Yahya müjdelendiğinde bu duruma şaşırılmış ve nasıl mümkün olabileceğine dair hayretini gizleyememişti. Nitekim peygamberler, ilahî seçkinliklerine rağmen beşerî yönlerini muhafaza etmiş, insan olmanın tabîî sonucu olan bazı davranışlar sergilemişlerdir.

Hz. Meryem’e evlat müjdelenmesi ve babasız bir çocuk dünyaya getirmesi hadisesini hârikulâde bir unsur şeklinde değerlendirmeyen yaklaşımlar da mevcuttur. Örneğin Hamdi Yazır (ö. 1942); “Şüphesiz Allah katında (yaratılışları bakımından) İsa’nın durumu, Adem’in durumu gibidir” (Ali İmran 3/59) ayetini tefsir ederken Hz. Meryem’in Hz. İsa’yı dünyaya getirmesi meselesinde insan bedeninin her iki cinse (hem erkek hem kadın) sahip olmasının muhtemel olduğunu söylemiştir. Hz. İsa’nın da bu şekilde doğmuş olma ihtimalini tasavvur etmenin mümkün olabileceğini eklemiştir. (Yazır, 2016, s. 101) Buradan hareketle bazı tefsirciler (Öztürk, 2021, s. 274) de olayı bir çırpıda mucize kabul etmekten ziyade doğadaki sebep sonuç ilişkisiyle açıklamaya çalışmanın daha doğru olduğunu düşünmüşlerdir. (Öztürk, 2021, s. 274) Ancak Hamdi Yazır eserinde bundan sadece bir ihtimal olarak bahsetmiştir. Dolayısıyla ihtimalleri hakikatin önüne geçirmenin doğru olmadığı kanaatindeyiz. Hikmet Zeyveli de eserinde web kaynaklı bir açıklamaya yer vermiş Kur’an’daki mucizelerin bilimsel bir açıklaması bulunduğunu söylemiş, yok gibi görünenlerin de henüz keşfedilmediğini eklemiştir. Hz. Meryem’in babasız çocuk dünyaya getirmesini ‘klinefelter’ bir birey olmasıyla açıklamış. Klinefelter yapıdaki bir bireyin hem dişi hem erkek kromozomlara sahip olduğunu ve uygun koşullar sağlandığında yumurta hücresinin döllenme olmadan cenine dönüşebildiğini ifade etmiştir. (Zeyveli, 2022, ss. 122-123) Ancak bu kaynağı da çok güvenilir bulmadığımızı ve herhangi bir ispatını da bulamadığımızı eklemek isteriz. Hz. Meryem’in rahminde Hz. İsa’nın babasız olarak yaratılması Allah’ın yaratma çeşitlerinden biridir ve mucizevî bir olaydır. Bu olayı klinefelter yapı ile açıklamaya çalışmak insan aklına gelebilecek en

son şeydir. (Bakkal, 2020) Mehmet Okuyan da Hz. Meryem'in babasız çocuk dünyaya getirmesinin mucizevi olduğunu ama bu mucizeyi açıklamanın ya da nasıl olduğunu anlamaya çalışmanın da mümkün olabileceğini söylemektedir. (Okuyan, 2005, s. 155) Ebu Zehre (1974) tefsirinde Hz. Meryem'in Hz. İsa'ya gebe kalması ve doğumuyla ilgili birçok mucizenin olduğunu dolayısıyla nassa dayanmayan varsayımları metnin önüne geçirmenin yersiz olduğunu ifade etmiştir. (Ebû Zehre, t.y., 300) Sonuç itibarıyla Hz. Meryem'in baba figürü olmadan Hz. İsa'yı dünyaya getirmesi tabiatüstü, hârikulâde bir olay şeklinde anlaşılmaktadır. Ancak yukarıdaki örneklerin de işaret ettiği üzere son yıllarda mucizeleri sebep sonuç ilişkisine dayanarak açıklamaya çalışan görüşler de olmuştur. (Yazır, s. 101; Öztürk, 274; Zeyveli, 122; Okuyan, 155) Bu görüşlerin kesinlik ifade etmediğini fakat birer ihtimal olarak düşünülmesinde de bir sakınca olmadığı kanaatindeyiz.

4. Hz. Meryem'in Peygamberliği Meselesi

Hz. Meryem'in peygamberliği konusu, İslam literatüründe çok net bir konu değildir. Hz. Meryem'in vahiy almak, Cebrail (as) ile konuşmak suretiyle peygamber olabileceği öne sürülmüştür. (Kurtubî, 1384, s. 90) *“Senden önce de ancak, kendilerine vahyettiğimiz birtakım erkekleri peygamber olarak gönderdik.”* (en-Nahl 16/43) mealindeki ayet gereğince kadın peygamber olmadığını ileri süren görüşler (Maturidî, 1426, s. 508; Râzî, 1420, s. 210) de mevcuttur.

Matürîdî, Allah'ın Hz. Meryem'i seçmesi ve diğer kadınlara üstün kılmasını; (Âli İmran 3/42) onun ibadeti ve hizmetinin yalnızca Allah'a has kılınması ve babası olmaksızın Hz. İsa'yı dünyaya getirmiş olmasıyla açıklamaktadır. Onun seçkin ve üstün olmasını Peygamber oluşuyla bağdaştırmamıştır. (Maturidî, 1426, s. 367.)

İbn Fûrek (ö. 406/1015), Mücerred adlı eserinde Eş'arî'den (ö. 324/935-36) naklen şunları söylemektedir. *“Peygamberlik meselesinde nebi ve resul kelimeleri farklı anlamlar taşımaktadır. Nebi kelimesi ya haber verme anlamındaki n-b-e kelimesinden türemiş olup Allah'tan haber verme anlamına ya da yükseklik anlamına gelen nebve kelimesinden türemiş olup konumu ve derecesi yüksek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla nebi kelimesi Allah'tan haber veren veya mertebesi yüksek ve seçkin kimse anlamına gelmektedir. Resul ise mürsel (gönderilen) manasında olup Allah'ın, kullarına risalet vazifesiyle gönderdiği, kullara Allah'ın hüküm, ibadet, vaad ve vaadini tebliğ ettiği kimse demektir. Bu tanımlamaya göre her resul bir nebidir, ancak her nebi resul değildir. Kadınlardan da dört tane nebi vardır ancak bunlardan hiçbirisi resul değildir.”* (İbn Fûrek, t.y., s. 174)

Kurtubî (ö. 671/1273), Hz. Meryem'in peygamberliği hakkında iki görüş zikretmektedir. İlki Hz. Meryem'e Cebrail'in (as) gönderilmesi ve onunla konuşması dolayısıyla Peygamber olduğu görüşüdür. İkinci görüşe göre ise Hz. Meryem'in peygamber olmadığı görüşüdür. Cebrail (as) ona, insan suretinde gelmiş ve öyle konuşmuştur. Bu durum Cebrail'in (as) Dihyetü'l-Kelbî suretinde gelip Hz. Peygambere soru sorması olayına benzetilmiştir. Bu suretle Cebrail'in (as) gelip Hz. Meryemle konuşmasının onun peygamberliğine delil olmadığı anlatılmıştır. Ancak Kurtubî'nin ilk görüşü daha tercihe şayan bulunduğu anlaşılmaktadır. (Kurtubî, 1384, s. 90.)

Süyûtî (ö. 911/1505) de Beydâvî'ye (ö. 685/1286) yazdığı haşiyede 'Allah'ın kadın peygamber göndermediği hususunda icma görüşüne karşı çıktığı ve Hz. Meryem'in peygamber olduğu hususunun meşhur olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Sübkî'den naklen Hz. Meryem'in Enbiya suresinde peygamberlerle birlikte zikredilmesinin peygamber olduğuna dair kuvvetli bir delil olduğunu zikretmektedir. (Suyûtî, 1424, s. 531.)

Hz. Meryem'in peygamber olup olmadığı hususu, çalışmamızın esas konusunu teşkil etmemektedir. Ancak Allah'ın kadınlardan peygamber göndermediği hususu daha meşhur olsa da, her peygamberi bir kadının dünyaya getirmiş olduğu akıldan çıkarılmaması gereken bir durumdur. Hülâsa kadın, peygamber olmasa da peygamber doğurmuştur. Hz. Meryem'in de Hz. İsa'yı dünyaya getirmesi hasebiyle bir peygamber annesi olduğu, kendisine bahşedilen hârikulâde unsurlar sebebiyle nebi olabileceği de akıldan çıkarılmamalıdır.

5. Hz. İsa'nın Doğumu

Kendisine Hz. İsa'nın müjdelenmesinden sonra Hz. Meryem, hamile kalmış ve insanlardan uzak bir yere yerleşmişti. (Meryem 19/22.) Hz. Meryem'in doğum anında tek başına olması, sembolik olarak yalnızlığın hem fiziksel hem de psikolojik boyutunu vurgulamaktadır. Yalnızlık burada bir tercih değil, zorunlu bir kopuştur. Hz. Meryem'in bu sosyal izolasyonu yine onun insanî yönünü ön plana çıkarmaktadır. Zira her ne kadar kendisine melek gelip, ona bir evlat müjdelemiş olsa da babasız çocuk dünyaya getirmenin ağırlığını bir insan olarak taşıymaktaydı. Toplumun Hz. Meryem'e yönelteceği suçlamalar, onun kadın kimliği üzerinden şekillenen bir sosyal damgalama (stigma) sürecini başlatmıştır. Goffman'ın "damgalanmış kimlik" teorisine göre, birey sosyal normları ihlal ettiğinde, bu ihlal onun tüm varlığını kapsayan bir "negatif kimlik" haline gelir. (Goffman, 2022, ss. 1-4) Hz. Meryem, evlenmeden çocuk sahibi olduğu gerekçesiyle bu tür bir toplumsal dışlamaya maruz kalma kaygısı yaşamaktadır. Bu ağırlığın bir neticesi olarak Hz. Meryem "Keşke bundan önce ölseymdim ve unutulup gitseydim." (Meryem 19/23) ifadesini kullanmıştır. Bu ifade yine Hz. Meryem'in insanî yönüne vurgu yapmaktadır. Zira bu ifade Allah tarafından seçilmiş de olsa peygamberlerin, nebilerin, sıddıkların da insan oldukları, insanî davranışlar sergilemelerinin olağan bir durum olduğunu göstermektedir.

Zemahşerî de bu ayetle ilgili olarak, Hz. Meryem'in ölmüş olmayı ve unutulup gitmeyi istemesinin insan doğası gereği aşırı utanma duygusunun bir sonucu olduğunu söylemektedir. Bu durumun Allah'ın hükmünden hoşlanmamak ya da masumiyetini ispat etme mecburiyetinin zorluğundan dolayı olmadığını da eklemektedir. Zira Hz. Meryem Allah'ın kendisine bahsettiği yüce konunun farkındaydı ki bu konum nadir kimselerin sağlam durabildiği bir konumdu. (Zemahşerî, 1431, s.12)

Razî, Hz. Meryem'in kendisine Hz. İsa'nın müjdelenmiş olmasını bildiği halde neden ölmeyi ve unutulup gitmiş olmayı istediği konusunda şunları söylemektedir. "Yalnızlık sıkıntısı ve insanlardan işittiği şeyler ona meleğin Hz. İsa'yı müjdelemesini unutturmuştur. Ayrıca bela veya imtihana düşen salih kimselerin de böyle bir tavır sergilediklerini eklemiştir. Zira Hz. Ebubekir'in bir ağaçta kuşların galeladiğı bir meyve olmayı dilediği; Hz. Ömer'in de yerdeki bir saman çöpü olmayı dilediğini rivayet etmiştir. Hz. Ali'nin Cemel Olayı'nda 'keşke bu olaydan yirmi yıl önce ölseymdim.' dediği; Bilal-i Habeşî'nin de hiç doğmamış olmayı dilediği nakledilmiştir. Dolayısıyla salih kimselerin çokça zorlandıkları zamanlarda bu şekilde davranmalarının normal olduğu anlaşılmaktadır." (Râzî, 1420, s. 526.)

Yukarıda Hz. Meryem'in uzak bir yere sığınmasının sebebi ile ilgili birçok ihtimal ve izahat sıralanmıştır. Ancak ayette bu ihtimallere işaret eden açık bir delalet bulunmamaktadır. (Gökkır, 2009, s. 96) Buna ek olarak insanlardan uzaklaşıp ölmek istemesi, yukarıdaki ihtimalleri haklı çıkarır niteliktedir.

6. Rabbanî Teselli ve İçsel Güç

Kıssada dikkat çeken unsurlardan biri, Hz. Meryem'in yalnız kaldığı anda gelen ilahi tesellidir. Hz. Meryem'e, üzülmemesi ve Allah'ın onun altından bir nehir akıttığı haberinin verilmesi (Meryem 19/24) bizatihi hârikulâde bir olaydır. Ancak Hz. Meryem'e kimin seslendiği konusunda farklı yaklaşımlar mevcuttur. Taberî (ö. 310/923) Hz. Meryem'e seslenen kişinin Hz. İsa veya melek olduğu ile ilgili farklı rivayetler nakletmiştir. Bu kişinin Cebrail (as) olduğu ve Hz. İsa olduğu ile alakalı olarak Taberî, çok sayıda rivayet zikretmiştir. Tüm bu rivayetleri zikrettikten sonra, Taberî, kendi görüşünün de bu kişinin Hz. İsa olabileceği yönünde olduğunu ifade etmiştir. (Taberî, t.y., ss. 172-175)

Hz. Meryem'in insanlardan uzaklaştığı yerde hurma dalını sallaması ve oradan kendisine taze hurmalar dökülmesi (Meryem 19/25.) ile ilgili olarak da olayın olağanüstü nitelik taşıdığına dair

rivayetler nakledilmiştir. Mukatil b. Süleyman tefsirinde hurma ağacının kuru bir haldeyken Hz. Meryem'in silkelemesi ile yeşerdiğini ifade etmiştir. (Mukâtil b. Süleyman, s. 625) Taberî mevsimin kış olduğuna, onun silkelemesi ile kuru dalların yeşerdiğine ve taze hurmalar döküldüğüne dair çokça rivayet zikretmiştir. (Taberî, t.y., s. 178)

Zemahşerî tefsirinde Hz. Meryem'e hurma ve su verilmesi ile ilgili olarak Hz. Meryem'in yeme ve içme ihtiyacını gidermek ya da mucizevî bir olay olması hasebiyle gönlüne teselli vermek amacıyla kendisine bu nimetlerin bahşedildiğini söylemektedir. (Zemahşerî, 1431, s. 14)

Razî de bu olay ile alakalı olarak Hz. Meryem'in yeme içme ihtiyacını gidermek ya da mucize göstermek suretiyle kalbini teselli etmek amacıyla verildiğini söylemektedir. (Râzî, 1420, s. 528)

Beydâvî; Hz. Meryem'in utancından ve insanların kınamalarından çekindiği için ölmeyi ve unutulup gitmeyi istediğini ifade etmiştir. Allah'ın Hz. Meryem'e ilham verdiğini, ona mucize göstereceğini ve lohusa kadınlar için uygun olan hurma vererek onu teselli ettiğini nakletmiştir. (Beydâvî, 418, ss. 8-9)

Hz. Meryem'in ölmek istemesi ve unutulup gitmeyi istemesi yaşadığı şeyin ne derece büyük olduğunu ve insanların kendisine vereceği tepkinin de ne kadar şiddetli olacağını tahmin ettiğini göstermektedir. (Şinkî, 1995, s. 390.) Nitekim sonrasında insanların ona çirkin bir iş yaptığını, (Meryem 19/27) halbuki anne ve babasının da kötü kimseler olmadığını (Meryem 19/28) ima etmeleri Hz. Meryem'in bu tavrını haklı çıkarır niteliktedir. (Şinkî, 1995, ss. 390-391) Bu durum onun yaptığı hârikulâde doğumun da bir ispatı niteliğindedir. Zira normal yollarla, evlenip çocuk sahibi olduğu düşünülürse bu durumda yaşadıklarını çevresindekilere açıklama gereği duymayacak, insanlardan uzaklaşması ve ölmek istemesinin bir anlamı kalmayacaktı.

Hz. Meryem'in hayatı incelendiğinde, hesapsız rızıkla desteklenmesi, kendisine melek gönderilmesi ve ilahî vahye muhatap olması gibi ayrıcalıklara sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ölümü temenni etmesi ve unutulmayı dile getirmesi, yaşadığı tecrübenin psikolojik açıdan son derece ağır olduğunu göstermektedir. İlâhî kudrete bizzat şahit olmasına rağmen bu yönde bir temennide bulunması, derin bir üzüntü ve duygusal yorgunluk içerisinde bulunduğuna işaret etmektedir. Her ne kadar diğer kadınlar arasında seçkin bir konuma sahip olsa da, Hz. Meryem'in nihayetinde insan olduğu ve insanî duygular taşıdığı açıktır. Sergilediği bu tutum, onun beşerî yönünü açık biçimde ortaya koymaktadır.

Sonuç

Kur'an muhtevasının bir bölümünü oluşturan kıssalar, amaçları göz önüne alındığında büyük önem taşımaktadır. Tevhidin esasları bazen doğrudan bazen de dolaylı olarak kıssalar üzerinden anlatılmaktadır. Bu kıssaların en önemlilerinden biri de Hz. Meryem'in kıssasıdır. Hz. Meryem kendi döneminin geleneğinden farklı olarak mabette ailesinden uzak izole bir hayat yaşamış, bu da insanî olarak kendisini zorlamıştır.

Hz. Meryem'in hayatı incelendiğinde, onun yaşamının hem tabiatüstü nitelik taşıdığı hem de derin beşerî boyutlar içerdiği görülmektedir. Henüz çocuk yaşta mabede adanması, onun toplumsal hayattan soyutlanmasına ve yalnızlık içinde büyümesine neden olmuştur. Bu durum, bir yönüyle onun savunmasızlığını artırmış; diğer yönüyle ise, onu ilahî takdirin gerektirdiği zorlu imtihanlara hazırlayan bir süreç olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla Hz. Meryem'in erken dönem hayatı, beşerî kırılganlıkla ilahî hazırlığın iç içe geçtiği bir dönem olarak dikkat çekmektedir.

Hz. Meryem'in mabette geçirdiği bu yalnızlık sürecinde Allah tarafından seçilmesi, onun diğer kadınlardan üstün kılınması ve kendisine birtakım olağanüstü ikramların bahşedilmesi, kıssanın hârikulâde yönünü ortaya koymaktadır. Kur'an'da belirtildiği üzere, Hz. Zekeriyya her ziyaretinde Hz. Meryem'in yanında hazır bulunan rızıkları gördüğünde şaşkınlığa düşmüş ve bu

olayın kaynağını merak etmiştir. Bu olağanüstü durum karşısında Zekerîyya'nın duyduğu hayret, onu içten bir yakarıya yöneltmiş ve samimi duasının neticesinde Allah tarafından kendisine Yahya'nın müjdesi verilmiştir.

Hem Hz. Meryem'in hem de Hz. Zekerîyya'nın bu olaylar karşısında gösterdikleri şaşkınlık ve hayranlık, onların insani yönlerini görünür kılmaktadır. Bu durum, Kur'an'ın ilahi seçilmişliği tasvir ederken aynı zamanda seçilmiş kulların duygusal tepkilerine de yer vermesi bakımından dikkat çekicidir. Her ne kadar bazı yorumcular, Hz. Meryem'in mabetteki rızıklandırılmasını olağanüstü değil, doğal bir olay olarak değerlendirmiş olsalar da Hz. Meryem'in mabette yalnız oluşu, çevresinde kendisine yardım edecek başka bir kimsenin bulunmaması ve Hz. Zekerîyya'nın bu duruma duyduğu hayret, olayın olağanüstü yönünü açıkça göstermektedir. Bu bağlamda Hz. Meryem'in hayatı, ilahi kudretin tecellisi ile insani duyguların iç içe geçtiği bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hz. Meryem'in baba figürü olmaksızın dünyaya çocuk getirmesi sahip olduğu en büyük hârikulâde olaylardan biridir. Bu olayın tabiatüstü olduğunu kabul etmeyen görüşler öne sürülse de Kur'an-ı Kerim'de Hz. Meryem'in kendisine hiçbir erkek dokunmadığı halde nasıl hamile kalabileceğinin vurgulanması olayın olağanüstü boyutunu ortaya koyar niteliktedir. Bu olayın sonucunda insanlardan uzak bir yere çekilmesi, insanların tepkilerinden korkup çekinmesi, unutulmak hatta ölmek istemesi olayın ilahî ve beşerî boyutunu gözler önüne sermektedir. Zira insanların tepkilerinden çekinmesi onun hârikulâde doğumunu açıklayamama korkusundan kaynaklanmaktadır. Unutulup ölmek istemesi ise son derece beşerî reflekslere sahip olduğunun göstergesidir. Hârikulâde olaylara tanık olmuş, bizzat bunları yaşamış olsa da nihai noktada onun da bir beşer olduğu ve beşerî refleksler gösterebildiği görülmüştür.

Hz. Meryem, Hz. İsa'yı dünyaya getirdikten sonra yüce Allah'ın kendisini teselli etmesi, ona su ve hurma ikram etmesi de olağanüstü nitelik taşımaktadır. Doğumdan sonra ona su ve hurma vermek suretiyle onu beslemek, mahzun olmamasını söyleyerek onun kalbine teselli vermek Allah'ın Hz. Meryem'e olan ikramlarından biridir. Hz. Meryem'in babasız çocuk dünyaya getirmesi neticesinde bunu açıklayamama duygusunun verdiği mahcubiyet ve sıkıntı Allah'ın ikramı sonrasında bir nebze olsun dinmiştir.

Bu çalışma, Kur'an'da Allah'ın seçkin kulları olarak sunulan şahsiyetlerin, ilahî ayrıcalıklara mazhar olsalar dahi nihayetinde beşer olduklarını açık biçimde ortaya koymaktadır. Hz. Meryem kıssası özelinde yapılan analizler, hârikulâde tecrübelerin varlığının, bu şahsiyetlerin insanî yönlerini ve tabii reflekslerini ortadan kaldırmadığını göstermektedir. Aksine, ilahî seçilmişlikle birlikte duygusal ve psikolojik tepkilerin de birlikte var olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda Hz. Meryem'in korku, üzüntü ve yalnızlık gibi insanî duyguları yoğun biçimde tecrübe etmesi, Kur'an kıssalarında seçilmiş kulların idealize edilmiş, insanüstü figürler olarak değil; gerçek hayatın içinde, insanî sınırları olan örnek şahsiyetler şeklinde sunulduğunu göstermektedir.

Çalışmada elde edilen bulgular, ilahî seçilmişliğin insanî duygularla iç içe sunulmasının örneklik değerini güçlendirdiğini ve Kur'an'ın mesajının insan doğasına hitap eden yönünü daha belirgin hâle getirdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, ilahî mesajı insanlara ulaştırmakla görevli seçkin şahsiyetler açısından, hârikulâde ile beşerî boyutun birlikte taşınmasının zorunlu ve işlevsel bir misyon olduğunu göstermektedir.

References

- Ay, M. (2011). İşari tefsirlerde Hz. Meryem. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* (Darulfunun İlahiyat, (25), 123-138. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi).
- Bakkal, A. (2020). Hz. İsa'ya atfedilen mucizelerin olağanüstülük açısından tahlili. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (45), 66-85. <https://izlik.org/JA39GT63ZR>
- Beydâvî, N. E. S. A. b. Ö. b. M. eş-Şirâzî. (1418). *Envârü't-tenzîl ve esrârü't-te'vîl*. Dâru İhyai't-Turâsi'l-Arabi.
- Cürcânî, A. b. M. eş-Şerif. (1428). *Kitâbü't-ta'rîfât* (2. bs.). Dâru'n-Nefâis.
- Çubukcu, H. (2019). İslâm tasavvufunda Hz. Meryem. *e-Şarkiyat: İlmî Araştırmalar Dergisi*, XI(24), 559-572. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi). <https://doi.org/10.26791/sarkiat.566787>
- Ebû Zehre, M. b. A. b. M. b. A. (t.y.). *Zehre'tü't-tefâsîr* (Ciltler 1-10). Dâru'l-Fikri'l-Arabî.
- Ebu'l Hasan Mukâtil b. Süleyman b. Beşîr el-Ezdî el-Belhî. (1423). *Tefsîru Mukâtil b. Süleyman*. Dâru İhyai't-Turâs.
- Efe, N. (2018). Kurtubî Tefsiri'nde Hz. Meryem. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (48), 201-237. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi). <https://doi.org/10.21054/deuifd.493130>
- el-Kattân, M. b. H. (1421). *Mebâhis fî ulûmi 'l-Kur'an*. Mektebetü'l-Me'ârif.
- Goffman, E. (2022). *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity* (1. Baskı). Penguin Classics.
- Gökkır, B. (2009). *Meryem Suresi Tefsiri* (1. bs.). Fecr Yayınları.
- Güç, A. (1991). Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. Meryem ve İsa (a.s). *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, III(3), 215-224. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi). <https://izlik.org/JA73CH54UB>
- Güler, N. (2016). Hz. Meryem ve kadının gücü. *Kalemname-Kırıkkale Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi (KİİFAD)*, I(1), 25-34. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi). <https://izlik.org/JA25US57MS>
- İbn Ebi Hatim, E. M. A. b. M. b. İ. b. el-Münzir et-Temîmî el-Hanzalî er-Razî. (1419). *Tefsîru'l-Kur'ânî'l-azîm* (Ciltler 1-11). Mektebetu Nizar Mustafa el-Bâz.
- İbn Fûrek, E. B. M. b. el-Hasan. (ts). *Mücerredü makalâti's-Şeyh Ebi'l-Haseni'l-eş'ariyyi*. Dâru'l-Meşrik.
- İbn Manzur, M. b. M. b. A. E.-F. C. (1414). *Lisânü'l-Arab* (3. bs., Ciltler 1-15). Dâru Sâdır.
- Karaca, A. (2015). Kur'an-ı Kerimde Hz. Meryem'in hamileliği ve kendisine gönderilen ruh. *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, I(2), 55-75. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi). <https://izlik.org/JA69ZL34SW>
- Kurtubî, E. A. M. b. A. b. E. b. F. el-E. el-H. Ş. (1384). *El-Câmi'u li ahkâmi'l-Kur'an*. Dâru'l-Kütübî'l-Misriyye.
- Kuşeyrî, A. b. H. b. A. (1431). *Letâifü'l-işârât* (3. bs., Ciltler 1-3). el-Hey'etü'l-Misriyyeti'l-Âmmeti li'l-Kütüb.
- Mâtüridî, M. b. M. b. M. E. M. (1426). *Te'vilâtu ehli's-sünne* (Ciltler 1-10). Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.

- Maverdî, E.-H. A. b. M. b. M. b. H. el-Basrî el-Bağdâdî. (ts). *En-Nüketu ve 'l-'uyûn*. Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Okuyan, M. (2005). Kur'an'da Hz. Meryem mucizesi. *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, (16), 129-157.
- Özervarlı, M. S. (t.y.). Hârikulâde. İçinde *TDV İslam Ansiklopedisi*. Geliş tarihi 14 Ocak 2026, gönderen <https://islamansiklopedisi.org.tr/harikulade>
- Öztürk, M. (2021). *Kıssaların Dili* (10. bs.). Ankara Okulu.
- Râgıp el-İsfahânî, E.-K. el-H. b. M. (1412). *El-Müfredât fî garîbi 'l-Kur'an* (1. bs.). Dâru'l-Kalem.
- Râzî, E. A. M. b. Ö. b. H. b. H. et-Teymî. (1420). *Mefâtihu 'l-gayb* (3. bs., Ciltler 1-32). Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî.
- Reşid Rıza, M. R. b. A. R. b. M. Ş. b. M. B. (1990). *Tefsîru 'l-Menâr* (Ciltler 1-12). el-Hey'etü'l-Misriyyetü'l-Âmme li'l-Kütüb.
- Sa'lebî, E. İ. A. b. İ. (1436). *El-Keşf ve 'l-beyân an Tefsîri 'l-Kur'an* (1. bs., Ciltler 1-33). Dâru't-Tefsîr.
- San'ânî, A. b. H. (1419). *Tefsîru Abdurrezzak* (1. bs.). Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Sem'anî, E. M. M. b. M. b. A. b. M. el-Mervezî. (1418). *Tefsîrû 'l-Kur'an* (Ciltler 1-6). Dâru'l-Vatan.
- Semerkindî, E.-L. N. b. M. b. A. b. İ. (t.y.). *Bahrû 'l-ulûm*.
- Seyyid Kutub. (1972). *Fî Zilâli 'l-Kur'an* (Ciltler 1-6). Dâru's-Şurûk.
- Suyûtî, A. b. E. B. C. (1424). *Nevâhidü 'l-ebkâr ve şevâridü 'l-efkâr* (Ciltler 1-3). Camiatü Ümmi'l-Kura.
- Şa'râvî, M. M. (1414). *Mu'cizetü 'l-Kur'an* (Ciltler 1-2). el-Kitâbü'l-Âlemî.
- Şinkîti, M. el-E. b. M. el-M. b. A. el-Cekenî. (1995). *Advâu 'l-beyân fî izâhi 'l-Kur'ani bi 'l-Kur'an* (Ciltler 1-9). Dâru'l-Fikr.
- Taberî, E. C. M. b. C. (ts). *Câmi 'ul-beyân 'an te'vîli âyi 'l-Kur'an* (Ciltler 1-24). Dâru't-Terbiyeti ve't-Turâs.
- Tüsterî, E. M. S. b. A. b. Y. b. R. (1423). *Tefsîrû 't-Tüsterî*. Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Vahidî, E. H. A. b. A. b. M. b. A. (1430). *Et-Tefsîru 'l-basît* (Ciltler 1-25). İmadetü'l-Bahise'l-İlmî.
- Yazır, E. H. (2016). *Hak Dini Kur'an dili* (2. bs., Ciltler 1-13). Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Zeccâc, İ. b. es-S. b. S. E. İ. (1408). *Meâni 'l-Kur'an ve i'râbuhu* (1., Ciltler 1-5). Âlemü'l-Kütüb.
- Zemahşerî, E. K. M. b. A. b. A. C. (1431). *El-Keşşâf an hakâiki gavamidi 't-tenzîl*. Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî.
- Zeyveli, H. (2022). *İlahi dinlerde mucize ve gayb* (2. bs.). Kuramer.

ETHICAL DECLARATIONS**Research and Publication Ethics**

I declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. I declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

The author single-handedly designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. I have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

I declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author.

Copyright and Permissions

I confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

I confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR**Araştırma ve Yayın Etiği**

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederim. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıf lanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipölasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını tek başına yürütmüştür. Makalenin son hâlini okuyup onayladım ve yayımlanmasını kabul ettim.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bana aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederim.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okudum, onayladım ve yayımlanmasını kabul ettiğimi beyan ederim.